

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

UDHËZUES KURRIKULAR LËNDOR PËR MUZIKËN

Material ndihmës për mësuesit e muzikës në arsimin e mesëm të ulët

KLASAT 6-9

TIRANË, 2018

Përgatiti udhëzuesin:

Majlinda Hala, IZHA

Kontribuoi:

Klodiana Ostreni, shkolla “Ali Demi”, Tiranë

Udhëzuesi për zhvillimin e lëndës “Muzikë” në arsimin e mesëm të ulët është produkt i konsultimeve dhe i diskutimeve me mësues dhe me specialistë të kësaj lënde në këtë cikël shkollimi.

Prodhim i IZHA-s, 2018

www.izha.edu.al

Copy right © IZHA

PËRMBAJTJA DHE STRUKTURA E UDHËZUESIT

I.	Qëllimi i udhëzuesit	4
II.	Rëndësia e lëndës – muzikë në AMU.....	4
III.	Zhvillimi i kompetencave kyçe nëpërmjet lëndës muzikë	6
III.1	Shembull: <i>Kompetencat kyçe dhe kuptimi i tyre.</i>	7
III.2	Shembuj: <i>Të realizimit të rezultateve të të nxënit për kompetencat kyçe.</i>	8
IV.	Integritet ndërlëndor brenda fushës së arteve dhe jashtë saj me fushat e tjera	10
IV.1	Shembull: <i>Lidhja e muzikës me shkencat shoqërore dhe mjedisin</i>	11
V.	Temat ndërkurrikulare dhe zhvillimi i tyre nëpërmjet lëndës së muzikës.....	12
VI.	Metodologjia dhe planifikimi për zhvillimin e lëndës.....	14
VI.1	Stili i të nxënit pamor	14
VI.2	Stili i të nxënit dëgjimor	15
VI.3	Stili i të nxënit kinestetik.....	15
VI.4	Teknika të mësimdhënies	16
VI.4.8	Të mësuarit me projekte (Projekti)	20
VI.4.9	Rubrikat kryesore të planifikimit të një projekti kurrikular përfshijnë:	21
VII.	Planifikimi kurrikular – llojet e planifikimit muzika AMU	27
VII.1	Llojet e planifikimeve.....	27
Planifikimi i mësimdhënies për lëndën ose modulën përfshin:.....		27
VII.2	Planifikimi vjetor i lëndës.....	28
Muzika moderne		30
VII.3	Planifikimi sipas periudhave, përgjatë vitit shkollor	30
VII.4	Planifikime ditor	34
VIII.	Vlerësimi i nxënësve	38
VIII.2	Vlerësimi i vazhduar (vlerësimi për të nxënë).....	38

VIII.3 Vlerësimi i të nxënit (test/detyra përmbledhëse)	41
VIII.3.1 Shembull - Detyrë përmbledhëse	43
VIII.3.2 Shembull për konkursin midis skuadrave, klasa 9-të	43
VIII.4 Vlerësimi periodik	45
VIII.5 Vlerësimi përfundimtar.....	45
IX. Vlerësimi i portofolit lëndor të nxënësit.....	46
IX.1. Krijimi i portofolit.	48
IX.2 Karakteristikat e portofolit të të nxënit:	49
IX.3.1 Shembull i Instrumentit të vlerësimit të portofolit të nxënësit	50
X. Shtojca -	51

I. Qëllimi i udhëzuesit

Udhëzuesi për zhvillimin e kurrikulës së muzikës, synon t'u vijë në ndihmë mësuesve të muzikës, duke ofruar modele sugjeruese lidhur me kurrikulën e re të muzikës e cila zhvillohet në AMU. Udhëzuesi merr përsipër të sqarojë dhe udhëzojë të gjithë mësuesit e lëndës së muzikës në lidhje me një sërë dokumentacionesh që i duhet çdo mësuesi të përgatisë gjatë vitit shkollor. Ato janë modele të planifikimit të mësimit vjetor, planifikimin e periudhës dhe planifikimi ditor, vlerësimi i nxënësve, modele për kuptimin e temave ndërkurrikulare, projektit apo dhe plotësimin e portofolit të nxënësit.

Ky udhëzues iu shërben prindërve për qëllime informimi, si dhe specialistëve të arsimit për të monitoruar ose për të mbështetur shkollat e arsimit të mesëm të ulët dhe atij të mesëm të lartë.

Udhëzuesi i hartuar i shërben:

- *Nxënësit*, për zhvillimin e kompetencave kyçe të të nxënës gjatë gjithë jetës dhe të kompetencave të lëndës së muzikës, në mënyrë që ai të përballojë sfidat e jetës dhe të integrohet në shoqëri.
- *Mësuesit*, për planifikimin, realizimin dhe vlerësimin e veprimtarisë mësimore dhe arritjeve të nxënësve në klasë dhe jashtë saj.
- *Prindit*, për njohjen e rezultateve të pritshme të fëmijëve dhe kritereve të vlerësimit në periudha të caktuara.
- *Specialistit të arsimit*, për të monitoruar ose për të mbështetur shkollat.

II. Rëndësia e lëndës – muzikë në AMU

Fusha e arteve është pjesë e rëndësishme e kurrikulës dhe pjesë integrale e jetës sonë të përditshme, në të cilën përfshihen aspekte të kulturës materiale, shpirtërore, artistike, intelektuale dhe emocionale, ku ndërveprojnë kultura dhe shoqëria. Artet dhe studimi i tyre fillojnë të studiohen nga parashkollori deri në arsimin e mesëm të ulët në kurrikulën e detyrueshme/bërthamë që përfshijnë 4 shkallët e kurrikulës nga *shkallën e parë* deri në *shkallën e katërt*.

Risite në kurrikulën e re të arteve janë:

- Plotësimi i fushës së arteve edhe me dy lëndë të reja: Kërcim dhe Teatër.

- Ndryshimi i emërimit të programeve nga “Edukim figurativ” dhe “Edukim muzikor” në “Art pamor” dhe “ Muzikë”.
- Unifikimi i tematikave dhe kompetencave të njëjta për të gjitha lëndët, brenda fushës së arteve.
- Ndërtimi i programeve lëndore bazuar në kompetencat e fushës, të cilat mbështetin dhe zhvillojnë kompetencat kyçe.
- Zhvillimi i veprimtarive krijuese nëpërmjet situatave të nxënësve.
- Risetë në përmbajtje.

Muzika brenda fushës së arteve

Muzika është një disiplinë artistike e artit dhe gjuhë universale që ndihmon nxënësin të kuptojë dhe lidhë fenomenet dhe dukuritë muzikore, proceset, teknikat dhe çështjet që i përkasin muzikës, duke vërtetuar ligjshmërinë e tyre, si dhe duke shpjeguar mënyrat e interpretimit dhe ndërtimit, gjë e cila çon drejt realizimit të një procesi të suksesshëm të mësimi të muzikës. Kjo lëndë synon të edukojë nxënësit nga pikëpamja estetike dhe muzikore, duke e orientuar atë në mënyrë të saktë drejt kuptimit të vlerave estetike dhe muzikore apo drejt veçorive të ligjërimit muzikor nga abstraktja te konkretja, në njohjen me gjinitë dhe llojet e ndryshme të muzikës, me mënyrat e interpretimit dhe performimit muzikor, si dhe me zhvillimin historik të muzikës në periudha, kontekste dhe kultura të ndryshme.

Përmes programit të muzikës, nxënësit përfshihen në veprimtari muzikore duke:

- gjykuar vlerat e muzikës kombëtare si pjesë e pandashme e vlerave të artit shqiptar;
- krahasuar dhe gjykuar vlerat e muzikës botërore, nëpërmjet edukimit dhe kultivimit të dëgjimit, të veprave të përfaqësuesve më të mirë dhe krijuar një formim të gjerë muzikor;
- zhvilluar kompetencat muzikore për të krijuar dhe realizuar punë të ndryshme muzikore;
- marrë pjesë në jetën kulturore të klasës, shkollës, komunitetit;
- vënë në shërbim të mjedisit ku jeton aftësitë dhe talentin e vet;
- ndërvepruar në mënyrë sociale, kulturore dhe intelektuale me grupet të ndryshme kulturore apo etnike;
- dhënë kontributin personal në zhvillimet artistike muzikore në nivel lokal, kombëtar dhe më gjerë.

Sipas Kornizës së Kurrikulës së Shqipërisë dhe planit mësimor ndarja e kohës mësimore për arsimin fillor (K - AF), fusha e arteve zhvillohet gjithsej me 15 orë mësimore.

Në arsimin e mesëm të ulët (AMU) fusha e arteve, zhvillohet gjithsej me 9 orë mësimore.

Lëndët janë Art pamor (klasa 1- 9), Teatër (klasa 6) dhe Muzikë (klasa 1- 9).

Tabelë: Vendi që zënë artet në Planin mësimor të AMU-së

Nr.	FUSHA/LËNDËT		KLASAT								
			Përgatitore	I	II	III	IV	V	VI	VII	IX
5	ARTE	3	2	2.5	3	2	2.5	3	2	2	2
5.1	Muzikë		1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.2	Art pamor		1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.3	Kërcim			0.5	1						
5.4	Teatër						0.5	1			

III.Zhvillimi i kompetencave kyçe nëpërmjet lëndës muzikë

Kompetenca përcaktohet si integrim i njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve që një nxënës duhet t'i fitojë gjatë procesit të nxënies. Organizimi i mësimit të muzikës me bazë kompetencat përqendrohet në atë që nxënësi duhet të dijë, të bëjë saktë dhe të shpjegojë pse e bën. Kur nxënësi realizon kompetencat muzikore, ai njëkohësisht është duke zhvilluar edhe kompetencat kyçe, p. sh.: kompetenca e muzikës “interpretimi/performimi muzikor” përfshin shumë nga teknikat e ndryshme të të kënduarit, të të bërit muzikë apo luajtjes në instrumente muzikore. Ndërtimi dhe zbatimi i kompetencave kyçe nga nxënësit gjatë procesit të mësimdhënies dhe nxënies kërkon që mësuesi të mbajë parasysh lidhjen e kompetencave kyçe, me kompetencat e lëndës për secilën shkallë. Për të realizuar në praktikë këtë lidhje, mësuesi duhet të përzgjedhë situatat, veprimtaritë, metodat dhe mjetet e përshtatshme të procesit të nxënies.

Për të realizuar lidhjen e kompetencave kyçe me kompetencat e lëndës së muzikës mësuesi ndjek hapat e mëposhtme:

- *përzgjedh rezultatin/et e të nxënies* nga kompetencat kyçe që synon të arrijë nxënësi në shkallën përkatëse dhe i zbërthen ato:
- *përzgjedh rezultatin/et e të nxënies* për shkallë për kompetencat e lëndës së muzikës që

synon të arrijë nxënësi;

- *zbërthen në rezultate të nxëni* për kompetencat e lëndës së muzikës për vit mësimor, rezultatin/et e të nxënit për shkallë;
- *përzgjedh* përmbajtjen/et mësimore, mjetet didaktike, metodologjinë e mësimdhënies, përmes të cilave realizohen rezultatet e të nxënit të kompetencave muzikore në një vit mësimor, si dhe rezultatet e të nxënit për kompetencat kyç në një vit mësimor;
- *planifikon mësimdhënien* duke përfshirë periudhën kohore gjatë së cilës do t'i arrijë rezultatet e të nxënit brenda vitit shkollor;
- *kryen analiza dhe vlerësime të ecurisë së nxënësve* pas realizimit të orëve mësimore, detyrave, projekteve, për të verifikuar arritjet e rezultateve të të nxënit për vit mësimor dhe shkallë për lëndën e muzikës.

III.1 Shembull: Kompetencat kyçe dhe kuptimi i tyre.

SHKALLA E KATËRT¹ KLASA 8-9-të	
Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit	
-	Zhvillon personalitetin e vet dhe është aktiv në veprimtaritë artistike.
-	Gjykon drejt mesazhin artistik.
-	Shprehet nëpërmjet një komunikimi të qartë dhe saktë me anë të gjuhëve, simboleve, shenjave dhe formave muzikore.
-	Shfrytëzon mjetet artistike dhe mundësitë e komunikimit dhe të të shprehurit në muzikë në mënyrë të pavarur, të vazhdueshme, kritike dhe krijuese.
Kompetenca e të menduarit	
-	
-	
-	
-	
Kompetenca e të mësuarit për të nxënë	
-	Vendos mjetet në funksion të realizimit të krijimit muzikor.
-	
-	
Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin	
-	Merr përsipër ose drejton aktivitetet muzikore brenda dhe jashtë klasës duke kontribuar në mënyrë krijuese.
Kompetenca personale	

¹Kompetencat kyçe dhe rezultatet e të nxënit, shkëputur nga Programi mësimor, klasa 9-të, miratuar nga MASR.

- - -
Kompetenca qytetare
- Promovon me të tjerët për çështje të ndryshme kulturore. - -
Kompetenca digjitale
- - Përdor një mjetet të ndryshme në funksion të informacionit muzikor si: magnetofon, audio, video cd, dvd etj..

III.2 Shembuj: Të realizimit të rezultateve të të nxënit për kompetencat kyçe.

Shembujt e mëposhtëm të zhvillimit të kompetencave kyç nëpërmjet zhvillimit të kompetencave të muzikës dhe përmbajtjes së lëndës nuk janë shteruese. Ato pasurohen nga vetë mësuesit.

Kompetenca Kyçe	Kompetenca lëndore	Shembulli
Komunikimi dhe të shprehurit	Vlerësimi i veprave muzikore	<i>Në temën mësimore “Muzika e lehtë shqiptare” nxënësit mbajnë qëndrim nëpërmjet përjetimit emocional dhe shprehjes gjatë dëgjimit të këngëve apo melodive të muzikës shqiptare.</i>
Të menduarit	Krijimi muzikor	<i>Nxënësit në temën “Krijim ritmik” në ritme të ndryshme kryejnë krijimin dhe zhvillojnë të menduarit personal dhe kritik.</i>
Digjitale	Krijimi muzikor Ose Vlerësimi i veprave	<i>Në temën mësimore “Muzika e klasicizmit” nxënësit përzgjedhin vetë veprat muzikore të kompozitorit të tyre të preferuar, i hedhin ato në një cd dhe mbajnë qëndrim nëpërmjet përjetimit emocional.</i> <i>Gjatë krijimit të cd të tyre apo të shokëve ata shprehin qëndrimin e</i>

	muzikore	tyre.
<i>Të mësuarit për të nxënë</i>	Krijimi muzikor	<i>Në temën mësimore “Krijim muzikor me ritmin 2/4” nxënësit zgjedhin vetë cilat nga vlerat e notave dhe pushimeve do të përdorin për të krijuar punimin e tyre. Ata përdorin informacionin e dhënë në mësim apo burime të ndryshme për të realizuar në mënyrë të pavarur detyrën e dhënë.</i>
<i>Qytetare</i>	Vlerësimi i veprave muzikore	<i>Në temën mësimore këngë “Himni i flamurit” nxënësit përfshihen në mënyrë aktive në zhvillimin e informacionit, bashkëpunimin dhe respektimin e mendimit që ata ndajnë me njëri-tjetrin. Ky bashkëpunim sjell edhe vetëbesimin dhe krijon besimin te të tjerët kur puna ndahet në mënyrën e duhur dhe sipas aftësive të gjithsecilit.</i>
<i>Për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin</i>	Vlerësimi i veprave muzikore	<i>Në temën mësimore “Si ta përmirësojmë mjedisin ku jetojmë” nxënësit nxiten të shohin me sy kritik lagjen e tyre për të gjetur zhurmat që ata identifikojnë në mjedisin kua ata jetojnë ose pushojnë etj.. Ata reflektojnë dhe shprehen nëpërmjet informacioneve që kanë për muzikën por edhe për</i>

		<i>mjedisin për të dhënë idetë e tyre mbi përmirësimin e këtij mjedisi.</i>
Kompetenca e të mësuarit për të nxënë	Performimi dhe interpretimi muzikor	<i>Në temën mësimore “Këngë për fëmijë” nxënësit zhvillojnë aftësinë për të mësuar teknikën e këndimit sipas rregullave të saj.</i>

IV. Integritet ndërlëndor brenda fushës së arteve dhe jashtë saj me fushat e tjera

Muzika lidhet me lëndët brenda fushës së saj, por edhe me lëndë të fushave të tjera në kurrikul. Shumë njohuri muzikore apo koncepte si *melodia, ritmi, harmonia, dinamika, tempi, format muzikore, struktura, kompozitorë, zhanre apo stile muzikore* etj., lidhen shumë mirë me disiplinat e tjera artistike, si kërcimin, artin pamor, teatrin, por edhe me matematikën, gjuhën dhe komunikimin, shkencat shoqërore dhe mjedisi etj.. Kështu mësuesit duhet t’u japin mundësinë nxënësve të rikujtojnë duke konsoliduar më mirë përvojat që ata kanë krijuar, duke i pasuruar dhe duke u dhënë drejtim të mëtejshëm këtyre përvojave. Diagrami i mëposhtëm paraqit disa lidhje të muzikës me lëndë të tjera, përmes njohurive.

MUZIKA	Gjuha dhe komunikimi
	- Leximi dhe shkrimi i të dhënave muzikore - Përkthimi i njohurive muzikore - Mbrojtja e një argumenti
	Matematika
	- Thyesat $\frac{1}{4}, 2/4, 3/4, 4/4$.
	Shkencat shoqërore dhe mjedisi
	- Kultura - Identiteti kombëtar - Trashëgimia kulturore - Kostumet
	Shkencat e natyrës
	- Harmonia - Dinamika - Valët
	TIK
	- Mbledhja e informacionit mbi jetën kompozitorëve nëpërmjet internetit

	- Organizimi dhe përpunimi i informacionit të gjetur - Analiza dhe interpretimi i informacionit - Paraqitja dhe prezantimi i materialit
	Edukimi fizik, sporti dhe shëndeti - Ecja marsh - Ritmi - Vallëzimi - Melodia

Le të shikojmë shembullin e mëposhtëm ku mund të ndërthuren tema mësimore të muzikës me lëndët e tjera.

IV.1 Shembull: Lidhja e muzikës me shkencat shoqërore dhe mjedisin

Klasa 9-të	Shkencat shoqërore dhe mjedisi
Tema mësimore: Muzika moderne - Muzika xhaz - Muzika bluz - Grupet muzikore	- Edukim për shoqërinë - Kultura - Gjeografia - Evropa dhe Amerika - Historia - Ngjarjet historike, kulturore, muzikore, artistike të ndodhura në këtë periudhë

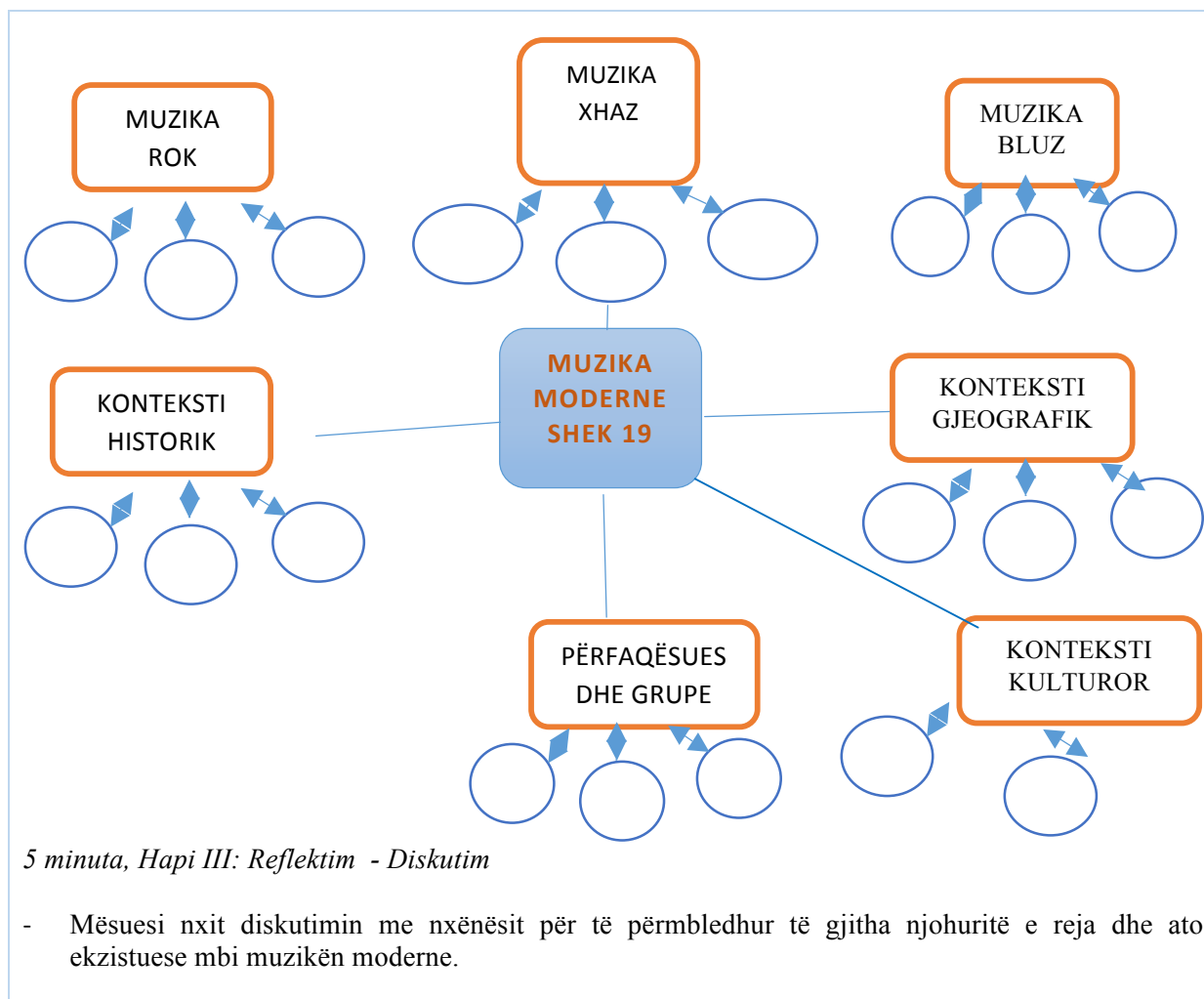
Në temën mësimore “Muzika moderne” klasa 9, mësuesi mund të bëjë lidhjen e njohurive muzikore që nxënësit duhet të marrin me njohuritë që ata kanë marrë nga lëndët e tjera në atë vit shkollor apo në vite të tjera. Ndërthurja e njohurive bëhet natyrshëm duke shpjeguar njohuritë e reja mbi muzikën moderne dhe zhanret e reja muzikore. Kështu hapat që ndjek mësuesi për të realizuar këtë orë mësimore janë si më poshtë:

5 minuta, Hapi I: Brainstorming

- Mësuesi shkruan në tabelë fjalën *muzika moderne* dhe pret nga nxënësit të gjitha përgjigjet e mundshme që ata kanë për këtë lloj muzike.

30 minuta, Hapi II: Kllaster

- Mësuesi shkruan ose parapërgatit në një flipchart të gjithë të dhënat e mëposhtme dhe diskuton me nxënësit njohuritë që ata kanë mbi muzikën moderne, por edhe duke plotësuar njohuritë që ata nuk kanë për këtë zhanër muzikor.

V. Temat ndërkurrikulare dhe zhvillimi i tyre nëpërmjet lëndës së muzikës

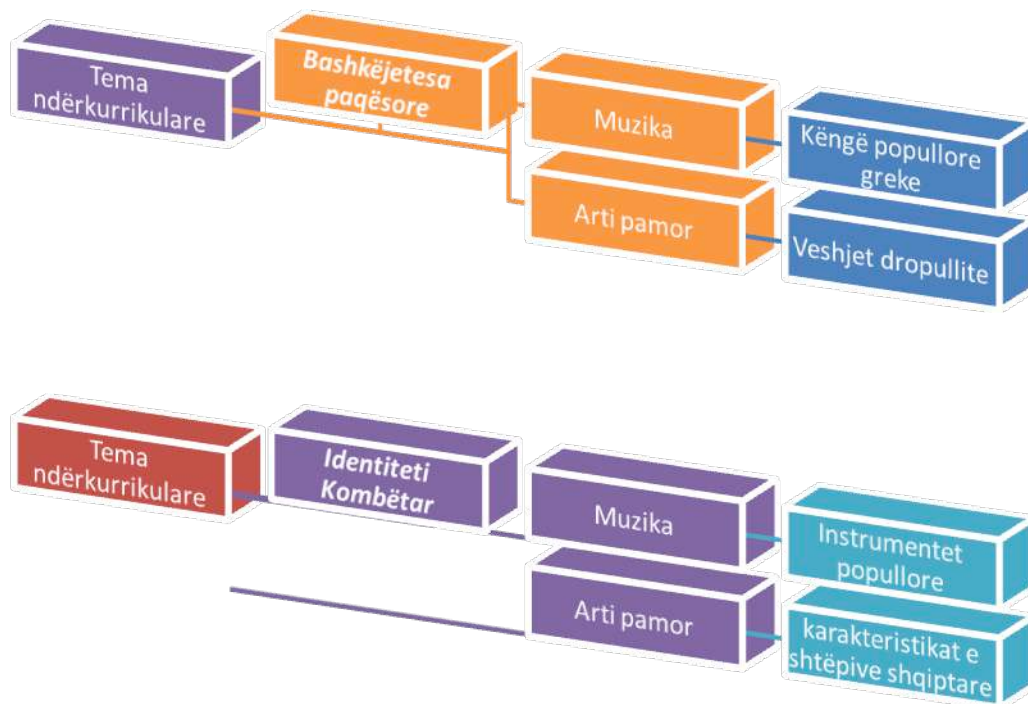
Temat ndërkurrikulare janë tema mjaft të rëndësishme, me të cilat përballet shoqëria tani dhe në të ardhmen. Muzika zhvillohet në jetën e përditshme me një shumëllojshmëri tematikash të cilat duhen trajtuar edhe përmes temave ndërkurrikulare. Temat ndërkurrikulare mund të zhvillohen janë:

- *Identiteti Kombëtar dhe njohja e kulturave*
- *Të drejtat e njeriut*
- *Vendimmarrja morale*
- *Zhvillimi i qëndrueshëm*
- *Mjedisi*
- *Ndërvarësia*
- *Bashkëjetesa paqësore*

Zhvillimi i këtyre temave përforcon rëndësinë e *Identitetit Kombëtar*, duke e parë në bashkëpunim edhe me njohuritë që kanë nxënësit nga lëndët e tjera, ndërsa kontribuimi i nxënësve përmes aktiviteteve muzikore, shpalos *vlerat e kulturës së vet, duke respektuar dhe promovuar vlerat e kulturave të tjera*, si dhe duke bashkëvepruar dhe punuar në grup në aktivitete të ndryshme.

Temat ndërkurrikulare, shërbejnë që nxënësi të aftësohet për të bërë lidhje ndërmjet kompetencave muzikore me detyrat e caktuara për realizimin e këtyre temave të mëdha, përdorur njohuritë muzikore për të shpjeguar *fenomenet dhe ndërvlerësitë e mjedisit dhe botës njerëzore edhe nga muzika d.m.t., mjedisi i ndotur nga muzika e lartë dhe e vazhdueshme*.

V.1 Model me dy tema ndërkurrikulare të sjella si shembull tregojnë qartë lidhjen e njohurive të muzikës me temën: *Identiteti Kombëtar* dhe *Bashkëjetesa paqësore*.

VI. Metodologjia dhe planifikimi për zhvillimin e lëndës

Planifikimi i punës mësimore dhe procesi i mësimdhënies është një moment/fazë e cila kërkon të japë njohuritë e duhura nxënësit, të nxisë nevojat e tyre, interesat dhe mënyrat e tyre të të mësuarit. Procesi mësimor do të ketë rezultate pikërisht nëse nxënësit janë të nxitur për të nxënë dhe ku secili nxënës mëson sipas një mënyre të caktuar apo të njohur në literaturën pedagogjike si *stile të të nxënës*. Disa nxënës mësojnë përmes *perceptimit*, të tjerë mësojnë duke *analizuar apo reflektuar*, disa përmes *të parit dhe të dëgjuarit*, disa mësojnë vetëm, të tjerë mësojnë në grupe, disa mësojnë në tërësi përmbajtjen mësimore, ndërsa të tjerë e ndajnë atë në pjesë më të vogla logjike.

Krahas këtyre përcaktimeve të të nxënës, janë mësimdhënësit të cilët gjatë përdorimit të strategjive dhe metodave në procesin mësimor, nxjerrin në pah artin dhe mjeshtërinë e tyre, por edhe vënë në zbatim përmes stileve të të nxënës këto metoda.

Mësimdhënësi të caktuar përdorin më shumë demonstrimin, të tjerë ligjërimin, reflektimin, diskutimet, por ka të atillë që përqendrohen më shumë në të menduarit, te kujtesa, në të kuptuarit. Për të arritur suksese në procesin mësimor duhet patjetër që mësimdhënësi t'i zbatojë stilet e të nxënës, duke njohur më parë mënyrat se si mësojnë nxënësit, pikëmbështetje për planifikimin e punës mësimore, përputhshmërisë së stileve të të nxënës dhe përdorimit të metodave apo teknikave të mësimdhënies në varësi të stileve të përdorura. Stilet e të nxënës, nëpërmjet metodave dhe teknikave të mësimdhënies përmbush detyra të rëndësishme të mësimdhënies dhe:

- Ruan *përfshirjen aktive*;
- Nxit *diskutim të hapur*;
- Nxit nxënësit të krijojnë dhe *të bëjnë pyetjet e tyre*;
- Ndhmon *shprehjen e mendimeve* të nxënësve;
- Ruan *motivimin* e nxënësve për të mësuar;
- Siguron një mjedis ku *respektohen mendimet*;
- Krijon një shtresë për *reflektim* në atë që nxënësit *vlerësojnë*;
- Shërben si nxitje për *ndryshim*;
- Vendos shpresë për *përfshirjen kritike* të nxënësve;
- Ndhmon *mendimin kritik* në nivele të larta e të ndërlikuara.

VI.1 Stili i të nxënës pamor

është kur nxënësi e përvetëson përmbajtjen mësimore me anën e shqisës së të parit. Në këtë rast mësimi konkretizohet, duke përdorur mjete mësimore si: *foto, harta, fotografi, grafikë, piktura, ngjyra, makete, ilustrime, vizatime, dvd (ku kemi dy lloj stilesh pamore dhe dëgjimore) etj..* Të nxënës përmes të parit zhvillohet nga veprimtari të organizuara nga mësuesi ku kërkohet përqendrimi i nxënësve në:

- Vëzhgimin e materialeve të vendosura për të memorizuar apo për të kujtuar një personalitet, një ngjarje, një situatë të caktuar në kontekstin e temës mësimore,
- Vëzhgimin e materialeve të vendosura për të nxitur diskutimin apo për të verifikuar njohuritë e marra më parë.

VI.2 Stili i të nxënit dëgjimor

është kur nxënësi e përvetëson përmbajtjen mësimore me anën e shqisës së dëgjimit. Këta nxënës përvetësojnë më mirë dhe më lehtë njohuritë nëpërmjet *incizimeve*, *bisedave*, *diskutimeve* ku bëhen vlerësime, jepen mendime, përfundime, bëhen analiza etj.. Të nxënit përmes dëgjimit zhvillohet nga veprimtari të organizuara nga mësuesi ku kërkohet përfshirja e nxënësve në:

- dëgjimin e muzikës apo një situatë në kontekstin e temës mësimore,
- biseda dhe diskutime në grup për prezantimin e punëve të ndryshme,
- veprimtari që kërkon të folur të rrjedhshëm dhe të qartë.

VI.3 Stili i të nxënit kinestetik

është kur nxënësi përvetëson përmbajtjet mësimore në mënyrë aktive, duke *vepruar*, *luajtur*, *shkruar*, *vizatuar* etj.. Këta nxënës janë më të suksesshëm nëse:

- ☺ E prekin dhe e ndjejnë përmbajtjen mësimore,
- ☺ i përdorin pjesët trupore dhe ndjenjat,
- ☺ përdorin gjuhën e ndjenjave.

Përmes stileve të të nxënit nxënësit zhvillojnë prije dhe shkathtësi të ndryshme p.sh.: bashkëveprimi në lojëra të ndryshme sportive, apo aktivitete në grup, performime muzikore dhe kërcimore në shfaqjet skenike, kërcim apo teatër, vëzhgime dhe analiza të veprave figurative, biseda dhe debate në lidhje me çështje të caktuara shkencore etj..

Të tria këto stile harmonizohen dhe ndihmojnë çdo mësimdhënës të planifikojë veprimtari të larmishme mësimore, duke përdorur mjaft teknika dhe metoda të mësimdhënies.

Tematikat dhe përmbajtjet mësimore, janë të integruara në funksion të mësimi të muzikës. Realizimi i këtyre përmbajtjeve, përmes veprimtarive të ndryshme muzikore ndihmon në njohjen, edukimin dhe kultivimin e nxënësve me vlerat muzikore më të spikatura të kulturës kombëtare shqiptare por edhe ato botërore. Disa veprimtari muzikore që kanë të bëjnë me procesin e mësimi të muzikës ku ndihmojnë dhe stilet e të nxënit janë:

1) *Mësimi i këngëve* bën pjesë në stilin e të nxënit pamor, dëgjimor por edhe kinestetik, sepse këngët duhet

- ☺ të mësohen,

- ⊕ të këndohen duke respektuar të gjitha kërkesat e këndimit dhe repertori i sugjeruar për t'u mësuar,
- ⊕ të shoqërohet edhe me instrumente muzikore popullore, por edhe orf,
- ⊕ të shoqërohet me lëvizje trupore.

2) Në fushën e *lojës me instrumente muzikore* mësuesi bashkëpunon dhe angazhon nxënësit në përdorimin e instrumenteve muzikore popullore shqiptare të ngjashme edhe me instrumentet ORF për *shoqërimin e këngëve* që këndojnë.

3) *Dëgjimi muzikor* është veprimtari muzikore që bën pjesë në stilin e të nxënit dëgjimor, dhe kinestetik, sepse edukon përqendrimin dhe vëmendjen ndaj dëgjimit të muzikës, por synon edhe memorizimin e njohurive muzikore në përjetimin e muzikës përmes veprave muzikore shqiptare dhe ato botërore.

Metodat dhe teknikat e mësimdhënies për të përmbushur stilet e të nxënit në muzikë janë të shumta, dhe i japin mundësinë çdo nxënësi të shfaqë dhe të zhvillojë potencialin muzikor dhe artistik, që zotëron brenda vetes. Organizimi i mirë i procesit të mësimi të muzikës do të thotë që nxënësit të vendosen në situata konkrete dhe praktike, ku ata zbulojnë, kuptojnë, krijojnë dhe performojnë muzikën nëpërmjet përdorimit të mjeteve të larmishme artistike.

Disa teknika shumë efektive në orën e muzikës janë *brainstorming*, *klaster*, *harta e të pyeturit*, *diagrami i venit*, *ddm*, *harta e koncepteve*, *kubimi*, *insert etj..*

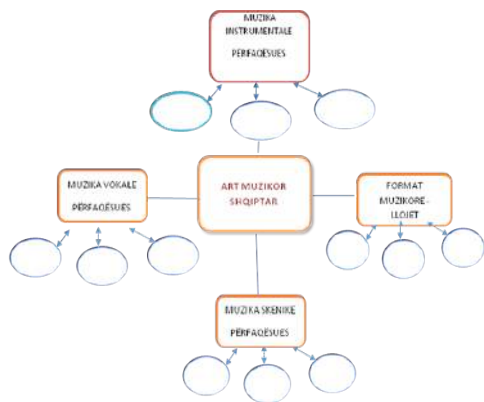
VI.4 Teknika të mësimdhënies

VI.4.1 Në stilin e të nxënit pamor dhe dëgjimor veçojmë edhe teknikën e klasterit. Klasteri,

ose grupimi i mendimeve që, ndonjëherë, në literaturë emërtohet

“harta e mendimeve”, është një teknikë që i nxit nxënësit të mendojnë për të krijuar

lidhje midis fakteve. Shërben si një mjet i fuqishëm për fillimin e procesit të të mësuarit, duke sjellë nga kujtesa njohuritë muzikore që ata kanë dhe plotësuar ato më tej gjatë fazave të tjera të orës mësimore.

VI.4.2 Rrjeti i diskutimit është një teknikë e mësimdhënies, gjatë së cilës bëhet organizimi grafik i informacionit. Kjo teknikë i bën nxënësit të jenë të vëmendshëm ndaj dëgjimit të veprave muzikore, për të kuptuar përmbajtjen muzikore të veprave dhe

krahasuar ato. Përdoret në fazën e realizimit të kuptimit dhe të reflektimit. Sipas kësaj teknike, klasa ndahet në dy grupe (“pro” dhe “kundër”). Grupet mund të jenë edhe mbi 20 vetë. Diskutimi midis grupeve vazhdon 15-25’, sipas temës dhe mund të realizohet me nxënës të çdo moshe.

VI.4.3 Brainstorming, është një veprimtari që bën pjesë në **stilin pamor** por edhe **dëgjimor**, duke iu përshtatur lëndës së muzikës sepse nëpërmjet vendosjes së një fjale kryesore apo fragmenti muzikor për dëgjim cd, shërben si fillimi i një diskutimi në mësim për një problem të caktuar, i cili më pas vazhdon me metoda e teknika të tjera.

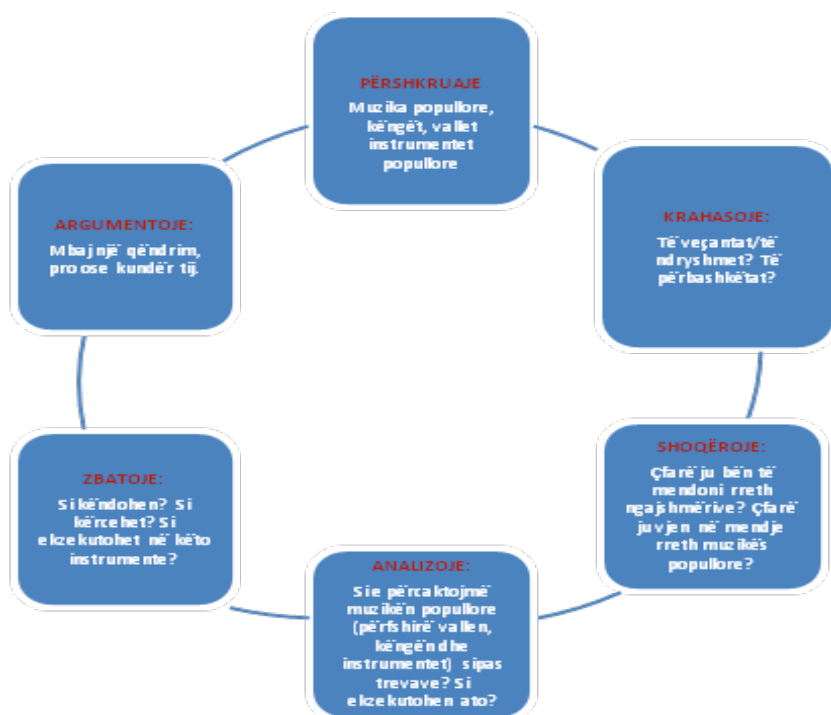
Qëllimi i përdorimit të brainstorming-ut është të vërë në dukje sa më shumë ide, zgjidhje ose komente për një problem të dhënë. Brainstorming-u përdoret për të shprehur ide të reja me të gjithë klasën ose me një grup nxënësish dhe karakterizohet nga një lojë me përmasa të gjera dhe nga një intensitet i të shprehurit të larmishëm për gjëra të njohura.

P.sh. nga programi i muzikës klasa 8-të

shkruhet në dërrasë të zezë fjala “Muzika popullore shqiptare”, ose vendosjen e një muzike popullore mjaft të njohur për dëgjim ku nxënësve u kërkohet të flasin rreth asaj që dinë mbi muzikën popullore shqiptare, duke sjellë informacion mbi muzikën e krahinës së vet.

Kjo teknikë kërkon të mbahet parasysh:

- Asnjë prej zgjidhjeve e ideve të mos kritikohet.
- Të nxiten nxënësit të shprehin ide.
- Diskutimi të zhvillohet për gjëra të njohura.
- Të aktivizohen edhe nxënës të ndrojtur.
- Të shërbejë si nxehje e trurit.

VI.4.4 Kubimi është një teknikë që mund të bëjë pjesë në **stilin dëgjimor** sepse përmes vendosjes së një veprë dëgjimore shqiptare, ndihmon shqyrtimin e veprës nga këndvështrime të ndryshme, për shkak të përjetimit emocional që është i ndryshëm tek gjithsecili. Ai përfshin përdorimin e një kubi me lëvizje të shpejta për të menduarin, të shkruarin në secilën faqe të kubit. Mund të ndërtohet duke mbuluar një kuti të vogël me letër. Në secilën faqe të kubit shkruhen 6 kërkesa të shkurtra: *Përshkruaje, krahasoje, shoqëroje, analizoje, argumentoje (pro ose kundër)* p.sh.:

- Vepër muzikore, këngën, muzikën popullore, dy kompozitorë, ku nxënësit udhëzohen të mendojnë për t'u dhënë përgjigje pyetjeve të mësuesit dhe ta përshkruajnë atë: (forma muzikore, karakteri i veprës, subjekti që trajton vepra, etj.).

VI.4.5 Tabela e koncepteve, është një teknikë që bën pjesë në **stilin dëgjimor**, një teknikë racionale për të organizuar informacionin muzikor përmes dëgjimit dhe krahasimit të disa veprave muzikore. Përdoret veçanërisht kur jepen njëkohësisht më shumë se një koncept a dukuri. Ndihmon së tepërmi të kuptuarit, përmes strukturimit të materialit, pas leximit dhe në realizimin e skemave të qarta, që sigurojnë qëndrueshmërinë e dijeve. Kjo teknikë përdoret me sukses në fazën e realizimit të kuptimit dhe reflektimit. Tabela e koncepteve hartohet duke renditur konceptet apo njohuritë muzikore, që duhet të krahasohen dhe në kolona renditen tiparet apo karakteristikat mbi bazën e të cilave bëhet ky krahasimi i veprave muzikore.

VI.4.6 Diagrama e Venit është teknikë që bën pjesë në **stilin dëgjimor** më anë të së cilës evidentohen të përbashkëtat dhe dallimet ndërmjet dy koncepteve muzikore, formave muzikore, ngjarjeve muzikore, kompozitorëve të ndryshëm, 2 periudhave muzikore etj. Diagrami i Venit ndërtohet me prerjen e dy a më shumë rathëve. Përdoret kryesisht gjatë fazës së reflektimit, pothuajse në çdo orë mësimi. Nëpërmjet tij, nxënësit zbulojnë tipare të përbashkëta dhe veçori dalluese në varësi të specifikave të temës së mësimi, si dhe mbajnë qëndrime personale lidhur me to.

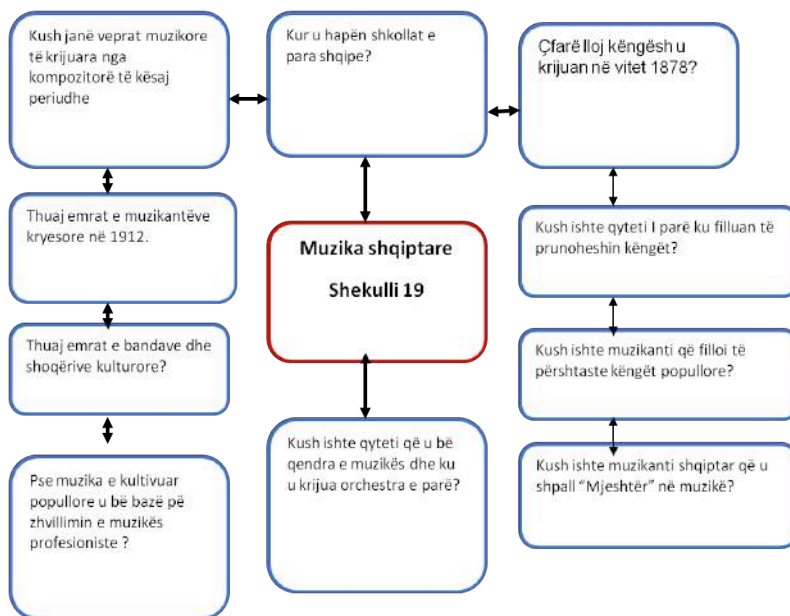
TIPARE DALLUESE	TË PËRBASHKËTAT	TIPARE DALLUESE
○ _____	○ _____	○ _____
○ _____	○ _____	○ _____
○ _____	○ _____	○ _____

VI.4.7 Harta e të pyeturit është teknikë që i përket stilit pamor dhe dëgjimor:

është një skicë që shfaq idetë e rëndësishme të mësimi, të vendosura në një renditje logjike në trajtën e një skeme racionale pyetjesh, që lexohen dhe kuptohen me lehtësi nga nxënësit e cila shoqërohet me fragmente të ndryshme muzikore.

Përparësitë:

- *Hap rrugën për diskutim.*
- *Ndihmon nxënësit për të zhvilluar aftësi më të mëdha të menduarit.*
- *Tërheq nxënësit në punët e pavarura.*
- *Rrit rolin e nxënësve në mësim.*
- *Nxit të menduarit logjik.*

- *Nxit dhe tërheq nxënësit pasivë.*

Si të krijojmë një hartë të pyeturi? Për të përpiluar një hartë të pyeturi, mund të ndiqet kjo rregullsi:

- Shkruhet tema e mësimit që do të shpjegohet në qendër të tabelës.
- Pas kësaj vizatohet harta e të pyeturit, në të cilën pas pyetjeve kyç, gjenden të lidhura edhe pyetje të tjera që zgjerojnë hartën.

VI.4.8 Të mësuarit me projekte (Projekti)

- Projekti kurrikular është strategji e të nxënit dhe mësimit dhe mësimit me në qendër nxënësin përmes së cilës nxënësit në mënyrë të pavarur ose/dhe si një anëtar i një grupi hulumtojnë mbi një çështje të caktuar ose një problem të lidhur me jetën reale. Projekti si veprimtari integruese me karakter kërkimor e krijues nxit zhvillimin e aftësive të larta të të menduarit, aftësive komunikuese, të bashkëpunimit, të përdorimit të TIK, të sipërmarrjes etj..
- Projekti kurrikular në lëndën e muzikës është **rubrikë e detyruar e portofolit të të nxënit**.
- Projekti kurrikular **nuk** duhet të përmbajë njohuri të reja.
- Zbatimi i një projekti në lëndën e muzikës kërkon më shumë se një orë mësimore.
- Projekti kurrikular **mund** të jetë i shtrirë **përgjatë gjithë vitit shkollor**, pra në të tri periudhat, por mund të jetë i shtrirë dhe **vetëm brenda një periudhe**. Sido që të jetë shtrirja e projektit, ai ka vlerësimin e tij brenda vlerësimit të portofolit. Mësuesi që kur planifikon projektin duhet të ketë në mendje vlerësimin e tij. Vlerësimi nuk është diçka që ndodh vetëm në fund të projektit, mësuesi vlerëson nxënësit përgjatë zhvillimit të tij.

Nëse projekti ka shtrirje përgjatë gjithë vitit, në çdo periudhë vlerësohet si pjesë e portofolit ajo pjesë e projektit që është realizuar.

Në rastin kur ka shtrirje brenda një periudhe vlerësohet i gjithë projekti.

- Projekti kurrikular kërkon që mësuesi të:
 - *Përcaktojë qartë detyrën mësimore në detaje për çdo grup dhe nxënë (sepse çdo nxënë duhet të jetë i përfshirë dhe i angazhuar me detyra të përcaktuara);*
 - të paraqesë *rezultatet e të nxënit* që do të arrihen nëpërmjet projektit;
 - të paraqesë hollësisht *çdo fazë të realizimit të projektit*;
 - të qartësojë nxënësit për arritjen përfundimtare të projektit;
 - të qartësojë nxënësit për kriteret e vlerësimit të projektit;

- të vëzhgojë dhe të japë gjykimin e tij në mënyrë të vazhdueshme për ecurinë e zbatimit të projektit.
- Projekti kurrikular realizohet duke iu kërkuar nxënësve të shfrytëzojnë përvojat vetjake dhe njohuritë e marra nga burime të ndryshme.
- Projekti kurrikular realizohet duke përdorur më shumë se një metodë apo teknikë mësimdhënie, si: *kërkimi, intervista, puna në grup, puna individuale, përpunim informacioni* etj..
- **Fazat kryesore** që ndiqen për realizimin e një projekti janë:
 - ☞ Përcaktimi i çështjes ose problemit për të cilin do të hulumtohet, në mënyrë që të jetë i menaxhueshëm në kohë.
 - ☞ Përcaktimi i detyrave që duhet të realizohen për të grumbulluar të dhënat e nevojshme nga puna e secilit nxënës.
 - ☞ Grumbullimi i materialeve dhe mjeteve të nevojshme.
 - ☞ Përpunimi dhe analizimi i të dhënave të grumbulluara.
 - ☞ Nxjerrja e përfundimeve dhe përgjithësimeve nga të dhënat e grumbulluara dhe përgatitja e produktit përfundimtar.
 - ☞ Prezantimi i gjetjeve dhe përfundimeve të projektit ose prezantimi i produktit të krijuar.
- Për planifikimin e një projekti mësuesi **ndërton planin e projektit**, rubrikat kryesore të të cilit paraqiten më poshtë. Në varësi të tematikës së projektit dhe specifikave të tij mësuesi mund të pasurojë planifikimin edhe me rubrika të tjera. Mësuesi planifikon në planin e tij ditor çdo orë të planifikuar të projektit sikurse vepron me orët e tjera mësimore.

VI.4.9 Rubrikat kryesore të planifikimit të një projekti kurrikular përfshijnë:

- *Tema e projektit* (përcaktohet nga mësuesi në bashkëpunim me nxënësit).
- *Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore* (nëse projekti është ndërlëndor, përcaktohet kontributi i çdo mësuesi dhe orët mësimore për secilën lëndë).
- *Klasa/t pjesëmarrëse* (përcaktohet klasa ose në rast se ka disa klasa).
- *Rezultatet e të nxënit* (përfshijnë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet që do të zhvillohen përmes veprimtarive të projektit).
- *Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit* (përcaktohen konceptet që duhet të zotërojë nxënësi për realizimin e këtij projekti).

- *Partnerët* (nëse ka, p.sh., nëse projekti ka si qëllim që nxënësit të hulumtojnë lidhur me muzikën e zonës ku jetojnë, një specialist i muzikës mund të jetë një partner pjesëmarrës në projekt).
- *Veprimtaritë kryesore* (përcaktohen veprimtaritë që do të realizohen gjatë projektit).
- *Burimet kryesore të informacionit* (mësuesi duhet të orientojë nxënësit drejt përdorimit të burimeve të larmishme dhe të duhura të informacionit).
- *Tematika e orëve të planifikuara të planit mësimor* (këtu vendoset tematika për çdo orë mësimore të projektit. P.sh. nëse projekti planifikohet në 3 orë atëherë duhet vendosur tematika për të tri orët).
- *Përshkrimi i produktit të projektit* (duhet të përfshijë shkurtimisht llojin e produktit që pritet të realizohet dhe mënyrën e prezantimit të tij).
- *Vlerësimi i nxënësve dhe reflektimi* (mësuesi përcakton kritere për vlerësimin e projektit të cilat ia komunikon nxënësit që në fillim të projektit. P.sh., kriteret mund të përcaktohen në lidhje me trajtimin e përmbajtjes në përmbushje të tematikës, përdorimin e burimeve të informacionit, përgatitjen e produktit, prezantimin e tij etj., në varësi të rezultateve të të nxënit.

Shembull projekti kurrikular me shtrirje gjithë vjetore, për lëndën e muzikës për klasën e 9-të:

1. *Tema e projektit* “Muzika gjatë periudhës së klasicizmit, përfaqësues dhe vepra”
2. *Kohëzgjatja e projektit/orët mësimore*: Projekti do të zgjasë gjatë tre periudhave të realizuara në 3 orë mësimore në lëndën e muzikës, të planifikuara 1 orë për çdo periudhë.
3. *Klasa/t pjesëmarrëse*: Klasa e IX-a,b.
4. *Rezultatet e të nxënit* – Në përfundim të projektit nxënësi:
 - Demonstron njohuritë e marra për grumbullimin e të dhënave mbi muzikën klasike sipas kontekstit historik dhe kulturor të ngjarjeve;
 - lexon dhe kupton të dhënat e grumbulluara mbi muzikën klasike;
 - interpreton të dhënat dhe konsolidon njohuritë mbi ngjarjet, përfaqësuesit dhe veprat muzikore në periudhën e klasicizmit;
 - kryen dëgjime muzikore, dhe shpreh përjetimin e vet emocional, duke shpjeguar ndjesinë emocionale ;

- përdor terminologjinë e duhur muzikore për të analizuar, komunikuar dhe zbuluar informacionin dhe ndjesinë muzikore në vepra të ndryshme muzikore të krijuara gjatë periudhës së klasicizmit;
- bën lidhje ndërmjet njohurive dhe shpjegimit të veprave muzikore por edhe të përfaqësuesve të tyre;
- prezanton para të tjerëve projektin për temën e dhënë, duke gërshtuar format e komunikimit verbal dhe elektronik, si dhe veprimin praktik;
- bashkëpunon me shokët për realizimin e projektit dhe kontribuon pozitivisht me grupin.

5. Konceptet kryesore që do të përdoren gjatë zhvillimit të projektit:

- ✎ Dëgjimi i veprave, qëllimi i studimit;
- ✎ grumbullimi i informacionit dhe të dhënave;
- ✎ përpunimi i informacionit dhe të dhënave;
- ✎ paraqitja grafike e të dhënave;
- ✎ interpretimi i të dhënave, klasifikimi i veprave për prezantim;
- ✎ prezantimi i tyre.

6. Burimet kryesore të informacionit:

- ✎ Informacioni i marrë nga interneti (kërkim mbi ngjarje, biografi dhe vepra muzikore);
- ✎ materiale audio nga interneti (you tube);
- ✎ Baza materiale:
 - Letra të bardha;
 - Kartonë;
 - Lapustila;
 - Cd;
 - Foto;
 - dvd etj.;

7. Tematika e orëve të planifikuara:

Ora 1. Përzgjedhja e temës së projektit. Ndarja e grupeve. Përcaktimi i detyrës

	hulumtuese për secilin grup. Ndarja e detyrave për secilin nxënës brenda grupit. Hartimi i planit të veprimtarive të projektit brenda grupit përkatës, afatet dhe personi përgjegjës.
Ora 2.	Përpunimi i materialit të grumbulluar, zhvillimi i të dhënave nga kërkime të ndryshme, ppt etj..
Ora 3.	Hartimi i draftit të parë të projektit dhe diskutimi i tij. Prezantimi i materialit të përgatitur. Vlerësimi i punës në grup dhe individual i nxënësve.

Shembull i vlerësimit të projektit kurrikular. Çdo mësues është i lirë të vendosë vetë kriteret e vlerësimit të projektit sipas tematikës që ka përzgjedhur për të realizuar me nxënësit.

Projekti ka karakter hulumtues/kërkimor - (prandaj mund të shtrihet gjithë vitin)				
Projekti përmban gjithsej 40 pikë				
Kriteret e vlerësimit	<i>Niveli 1 - Dobët</i> 0-10 pikë	<i>Niveli 2 - mjaftueshëm</i> 11 - 21 pikë	<i>Niveli 3 – Mirë</i> 22- 32 pikë	<i>Niveli 4 – Shumë mirë</i> 33 -40 pikë
(Faza e parë) 15 pikë <i>Demonstrimi i aftësive kërkimore</i>	0-4 pikë Nxënësit: - rrallëherë fokusohen te detyra e tyre. - Mbledhin informacione jo të përshtatshme. - Përdorin një burim për të gjetur informacionin.	5-8 pikë Nxënësit: - dalin jashtë temës dhe nuk fokusohen vetëm te detyra e tyre. - Mbledhin informacion dhe përmbledhin ato. - Përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione.	9-12 pikë Nxënësit: - janë të fokusuar te detyra e tyre shumicën e kohës. - Mbledhin informacion dhe gjejnë zgjidhje standarde. - Përdorin të paktën dy burime të ndryshme për të gjetur informacione.	13-15 pikë Nxënësit: - janë të fokusuar te detyra e tyre. Vetëorientohen dhe vetëdrejtohen shumë mirë. - Mbledhin informacion në mënyrë aktive dhe krijojnë komente intuitive për të zgjidhur probleme. - Përdorin shumëllojshmëri informacionesh.
(Faza e dytë) 15 pikë Realizimi i	0 -4 pikë Nxënësit: -rrallëherë përdorin mënyra të përshtatshme në	5– 8 pikë Nxënësit: - ndonjëherë përdorin mënyra të përshtatshme	9 – 12 pikë Nxënësit: - zakonisht përdorin mënyra të	13 – 15 pikë Nxënësit: - përdorin gjatë gjithë projektit përdorin mënyra

kërkimit të gjetur	shtjellimin e kërkimit. - informacioni i gjetur shpeshherë është jo i saktë.	në shtjellimin e kërkimit, por jo në mënyrë të vazhdueshme. - Shtjellimi i kërkimit është me gabime.	përshtatshme në shtjellimin e kërkimit të përshtatshme dhe efektive. - Shtjellimi i kërkimit përmban pak gabime.	të përshtatshme në shtjellimin e kërkimit të përshtatshme dhe efektive. - Shtjellimi i kërkimit është i saktë dhe i qartë.
(Faza e tretë) 10 pikë Prezantimi në mënyrë efektive i projektit	0-2 pikë - Prezantimi i materialit është i çorganizuar dhe rrëmuje - Është e vështirë të kuptosh cilat informacione shkojnë me njëri -tjetrin. - Prezantohen shumë pak rezultate të projektit.	3 -5 pikë - Prezantimi i materialit është i organizuar mirë punën e tyre - jo gjithmonë të krijon lehtësi dëgjimi dhe të kuptuari. - Prezantohen vetëm disa rezultate të projektit.	6-8 pikë Prezantimi i materialit është organizuar mirë punën e tyre që në shumicën e kohës të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari. Në përgjithësi prezantohen rezultatet e projektit.	9-10 pikë - Prezantimi i materialit është organizuar shumë mirë punën e tyre që të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari. - Rezultatet e projektit prezantohen qartë.

Shembull i vetëvlerësimit ose e vlerësimit të nxënësit nga nxënësi. Edhe ky shembull është një model që shërben për të orientuar çdo mësues dhe nxënës rreth vlerësimit. Edhe në këtë rast çdo mësues është i lirë të vendosë kriteret sipas tematikave që përzgjedh të zhvillojë.

Projekt kurrikular kërkimor					
Gjithsej 40 pikë (nëse projekti shtrihet gjithë vitin)					
Kriteret e vlerësimit	Treguesi	ShM	M	Mj	D
(Faza e parë) - 15 pikë Demonstrimi i aftësive kërkimore	- Demonstrim i aftësive kërkimore.				
	- Bashkëpunimi në grup.				
	- Grupi orientohet dhe drejtohet vetë.				
	- Përdorimi i shumëllojshmërisë së informacioneve.				

	- Fokusimi te detyra e dhënë.				
	- Mbledhja e informacioneve të përshtatshme për detyrën.				
(Faza e dytë) - 15 pikë Realizimi i kërkimit të gjetur	- Përdorimi gjatë projektit i aftësive kërkimore të përshtatshme dhe efektive.				
	- Dëgjim i selektuar i veprave muzikore.				
	- Përdorimi i informacionit të gjetur dhe veprave muzikore për demonstrim.				
(Faza e tretë) - 10 pikë Prezantimi në mënyrë efektive i projektit	- Organizimi i materialit që të krijon lehtësi leximi, dëgjimi dhe të kuptuari.				
	- Rezultatet e projektit prezantohen qartë.				
	- Kontribuon pozitivisht në progresin e grupit.				

Shënim: *PROJEKTI synon të masë njohuritë, aftësitë dhe qëndrimet në fund të periudhës dhe të vitit shkollor por edhe formimin e kompetencave kyçe dhe lëndore.*

MËSUESI është ai që vendos:

- *temat e projekteve në bashkëpunim me nxënësit të cilat përzgjidhen për tu punuar nga vetë nxënësit.*
- *Orët e përcaktuara se sa do zhvillohet projekti.*

Sigurisht çdo temë projekti lidhet padiskutim kryesisht me njohuritë e programit të atij viti shkollor.

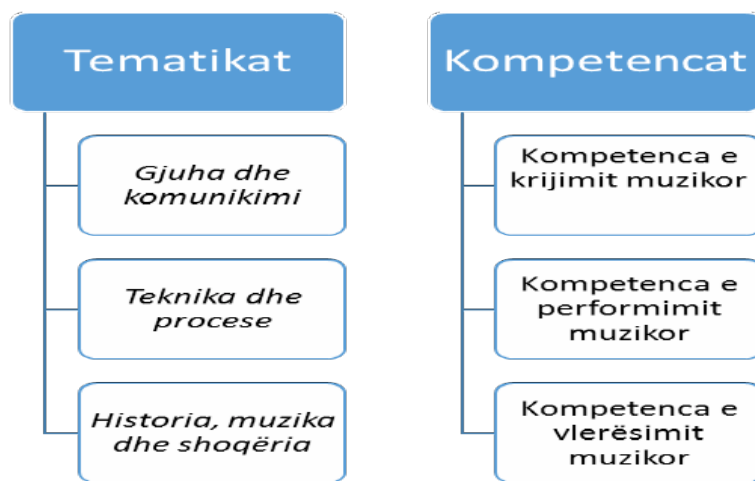
VII. Planifikimi kurrikular – llojet e planifikimit muzika AMU

Planifikimi është një proces i rëndësishëm i zbatimit të kurrikulës, i cili i krijon mundësinë mësuesit të jetë krijues dhe i lirë në procesin e mësimdhënies. Për një planifikim të mirë, mësuesi duhet të njohë dokumentet e mëposhtme:

- Kornizën Kurrikulare
- Kurrikulën bërthamë
- Programin mësimor

Baza e një planifikimi të suksesshëm është njohja e mirë e programit mësimor. Mësuesi duhet të zbatojë me përpikëri të gjitha kërkesat e këtij programi. Rezultatet e të nxënit janë një themel i përbashkët për të gjithë mësuesit. Mësuesit përzgjedhin vetë metodat dhe strategjitë më të përshtatshme, burimet e mundshme për t'u shfrytëzuar, llojet dhe mjetet e vlerësimit.

Tematikat janë ato që ndërtojnë kompetencat lëndore ndërsa kompetencat kyçe ndërtohen dhe zhvillohen në secilën shkallë në lëndën e muzikës. Ato janë²:

VII.1 Llojet e planifikimeve.

Planifikimi i mësimdhënies për lëndën ose modulin përfshin:

- Planifikimin vjetor
- Planifikimin për secilën periudhë (shtator-dhjetor; janar-mars; prill-qershor)
- Planifikimin ditor

²Shkëputur nga program i Muzikës, klasa 9-të, miratuar nga MASR.

Në fillim të vitit shkollor mësuesi duhet të dorëzojë pranë drejtorisë së shkollës *planin vjetor* të lëndës ose të modulit, i cili shërben si një kornizë e ndarjes së përgjithshme të përmbajtjes lëndore dhe të orëve mësimore, si edhe *planin e periudhës së parë* (shtator- dhjetor). Planet e periudhës së dytë dhe të tretë dorëzohen para fillimit të secilës periudhë.

Gjatë vitit, sipas rrethanave që i krijohen, mësuesi mund të bëjë ndryshime në planin fillestar mësimor. Mësuesi mund të vendosë të përparojë më ngadalë nga sa e ka parashikuar, kur vë re se nxënësit e tij hasin vështirësi. Në këtë mënyrë mësuesi planifikon duke u bazuar në përparimin e nxënësve dhe në vështirësitë e hasura në periudhat paraardhëse, duke u përqendruar te arritjet e kompetencave kyçe dhe të fushës/ lëndës.

VII.2 Planifikimi vjetor i lëndës.

Mësuesi, përveç programit mësimor duhet edhe të njohë edhe tekstin që ka përzgjedhur për atë vit shkollor. Natyrisht, realizimi i programit është qëllimi i vërtetë i mësuesit, kurse teksti mësimor i përzgjedhur është një mjet për ta përmbushur këtë qëllim. Kur mësuesi sheh se teksti nuk i ka dhënë vendin e mjaftueshëm për vetësimin të një rezultati të nxënë të programit, ai e plotëson vetë këtë mungesë të tekstit, duke përdorur burime të tjera të nxënë.

Plani vjetor është një plan sintetik, ku mësuesi planifikon orët dhe përmbajtjen kryesore lëndore për tri periudha. Periudhat e planifikuara përmes planifikimit vjetor janë:

- Periudha e parë: shtator- dhjetor;
- periudha e dytë: janar – mars;
- periudha e tretë: prill- qershor.

Shpërndarja e përmbajtjes kryesore së lëndës sipas tri periudhave, bëhet në këtë kolonë ku vendosen përmbajtja kryesore e lëndës që do të zhvillohet në secilën periudhë dhe për secilën tematikë. Gjithashtu, vendoset edhe totali i orëve për secilën periudhë, ku përfshihen njohuri, projekte, përsëritje, punë laborator, biseda letrare, teste etj., në varësi të specifikave të lëndës.

Tematikat	Gjuha dhe komunikimi muzikor	Teknika dhe procese	Historia, muzika dhe shoqëria	Totali
Orët sipas tematikave	11 orë	14 orë	10 orë	35 orë

Shënim:

Planifikimi vjetor kryhet duke u bazuar orët e sugjeruara të kohës së përcaktuar në programin e miratuar nga Ministria. Mësuesit kanë të drejtë dhe liri të planifikojnë duke lëvizur deri në 10% nga orët e planifikuara orët e sugjeruara.

Realizimi i tri llojeve të planifikimit kërkon realizimin gjatë procesit të mësimdhënies edhe të disa rubrikave që përmban program mësimor. Ato janë:

- Ndërtimin e *kompetencave kyçe*.
- Ndërtimin e *kompetencave lëndore*.
- Përfshirjen dhe ndërthurjen e *temave ndërkurrikulare*.
- Përfshirjen dhe ndërthurjen e *fushave/lëndëve* të tjera.

Shembull 1: Planifikimi vjetor, realizuar nga programi mësimor, klasa 8-të.

TEMATIKAT	SHPËRNDARJA E PËRMBAJTJES LËNDORE SIPAS PERIUDHAVE		
	Shtator – Dhjetor 13 orë	Janar – Mars 12 orë	Prill – Qershor 10 orë
Gjuha dhe komunikimi muzikor (11 orë)	Sinkopa dhe kontratempo	Shkalla muzikore Sol Maxhore	
			
	Ritmi 5/8		Shkalla muzikore Re minore
	Ritmi 7/8		Ushtrime melodike në Sol+ dhe Fa+
Teknika dhe procese (14 orë)	Ritmi 9/8		
	Këngë :	Muzika popullore - këngët	Këndojmë në gjuhë të huaj
	Këngë :	Këngë :	Këngë : “.....”
	Këngë :	Këngë :	Dëgjojmë muzikë
Historia, muzika dhe shoqëria (10 orë)	Muzika popullore shqiptare	Polifonia	
	Vallja		
		Instrumentet popullore	Muzika profesioniste shqiptare
			Baleti shqiptar
35 orë	13 orë	12 orë	10 orë

Shembull 2: Planifikimit vjetor, mbështetur në programin mësimor, klasa 9-të.

TEMATIKA	SHEMBULL: <i>SHPËRNDARJES SË PËRMBAJTJES LËNDORE</i>		
	MUZIKA 9		
	Shtator-Dhjetor 12 orë	Janar-Mars 12 orë	Prill-Qershor 11 orë
Gjuha dhe Komunikimi Muzikor (6 orë)	Shkalla muzikore: Re +	Shkalla: Sib Maxhore	Ushtrime këndimi në shkallët e mësuara
	Shkalla muzikore relative: Si -	Shkalla:	
	Ushtrime melodike në Re + dhe Si -		
Teknika dhe Procese (17 orë)	Këngë	Këngë:	Këngë:
	Këngë :	Këngë:	Këngë :
			Këngë:
			Këngë:
			Këngë:.....
Historia, Muzika dhe Shoqëria (12 ore)			
			Muzika moderne
	Muzika në periudhën e Rilindjes		
	Muzika në periudhën Baroke	Përfaqësues dhe vepra	Muzika e lehtë shqiptare
	Shtator-Dhjetor 12 orë	Janar-Mars 12 orë	Prill-Qershor 11 orë

Kujdes! Çdo planifikim bëhet duke përcaktuar javët mësimore për secilën periudhë, sipas udhëzimit të fillimit vitit, që del nga MASR, i cili përcakton mbylljen e çdo periudhe. Pra, kur themi 12 - 13 javë mësimore periudha e parë, ndodh që në një vit tjetër shkollor mund të ndodh që periudha e parë të zgjatet edhe 14 javë. Pra nuk është e përcaktuar.

VII.3 Planifikimi sipas periudhave, përgjatë vitit shkollor

Shembull i planifikimit të periudhës p.sh.: Shtator – dhjetor, klasa 9-të. Ky planifikim është mbështetur në programin e miratuar nga MASR.

Kompetencat kyçe dhe rezultatet e të nxënës (shkëputur programi mësimor – Muzika 9)
Kompetenca e komunikimit dhe e të shprehurit ○ Zhvillon personalitetin e vet dhe është aktiv në veprimtaritë artistike. ○ Gjykon drejt mesazhin artistik. ○ Shprehet nëpërmjet një komunikimi të qartë dhe saktë me anë të gjuhëve, simboleve, Kompetenca e të menduarit ○ Kompetenca e të mësuarit për të nxënë

○ Vendos mjetet në funksion të realizimit të krijimit muzikor. ○ Kompetenca për jetën, sipërmarrjen dhe mjedisin ○ Merr përsipër ose drejton aktivitetet muzikore brenda dhe jashtë klasës duke kontribuar në mënyrë krijuese. Kompetenca personale ○ Krijon besimin tek vetja gjatë veprimtarive muzikore. ○ Kompetenca qytetare ○ Promovon me të tjerët për çështje të ndryshme kulturore. ○ Kompetenca digjitale ○ ○ Përdor njeh mjetet të ndryshme në funksion të informacionit muzikor si: magnetofon, audio, video cd, dvd etj..						
Kompetencat lëndore dhe rezultatet e të nxënës (shkëputur nga programi mësimor – Muzika 9)						
Krijimi muzikor		Performimi/interpretimi muzikor		Vlerësimi muzikor		
- krijon në - bën lidhje midis ritmeve muzikore; - demonstroi lidhur ato me emocionet e këngëve që këndon. - shpjegon		- shpjegon - këndon; performon/ - Këndon zë ose fishkëllimë motivet nga kryevepra të ndryshme muzikore vokale apo instrumentale; - përdor media (dvd, cd,		- shpreh emocionet e veta për këngët që këndon; përdor një gjuhë të qartë dhe të thjeshtë muzikore gjatë përjetimit emocional të pjesëve muzikore që dëgjon; - përjeton xxxxxxxxxxxxxxxx; - respekton interpretimin dhe performimin e shokëve; - bën - komunikon - reflekton - ndan - Përdor një fjalor të thjeshtë muzikor.		
Përmbajtja e temave të periudhës së parë, në mënyrë të integruar						
Nr	Tematika	Tema Mësimore	Situata e të nxënës:	Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve	Vlerësimi	Burime dhe materiale
1	Gjuha dhe komunikimi muzikor	Kujtojmë njohuritë muzikore	Rikujto njohuritë muzikore Ndahet klasa në tri grupe ku secilit grup i jepen fisha për tu plotësuar. Rikujtohen njohuritë e marra nga klasa 8.	☺ Teknika bashkëvepruese, interaktive, ☺ Gjithëpërfshirëse.	Demonstrim i	Materiale të përgatitura nga mësuesi/ja.
2	Teknika dhe procese	Kënga		☺ Këndim solo ☺ Këndimi në grup	Demonstrim i	Teksti i nxënësit/es Kënga në

						cd Materiale shitesë
3	Historia, muzika dhe shoqëria	Muzika në lashtësi		⌚ Teknika bashkëvepruese, interaktive, ⌚ Bashkëbisedim.	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathësitë dhe qëndrimet	Materiale nga teksti, material nga burime të ndryshme si: internet . cd & dvd me instrumente muzikore
4	Historia, muzika dhe shoqëria			⌚ Teknika bashkëvepruese, interaktive, ⌚ Bashkëbisedim.	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathësitë dhe qëndrimet.	Materiale nga teksti, material nga burime të ndryshme si;internet , cd & dvd me këngën
5	Teknika dhe procese	Kënga:		⌚ Këndim solo ⌚ Këndimi në grup	Demonstrim i rezultateve të arritura të interpretimit të këngës dhe diskutimit ndaj melodisë dhe tekstit.	Teksti i nxënësit/es, kënga në cd, materiale shitesë.
6	Gjuha dhe komunikimi muzikor	Shkalla muzikore Re+ dhe si -		⌚ Teknika bashkëvepruese, interaktive, ⌚ Diskutime ⌚ Punë në grup	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathësitë dhe qëndrimet.	Materiale nga teksti, material të mësuesit.
7	Gjuha dhe komunikimi muzikor	Ushtrime	Krijimi im - në një rreth vendosen nota të ndryshme, të cilat merren nga nxënësit duke krijuar ushtrime në ritme dhe vlera notash të mësuara.	⌚ Teknika bashkëvepruese, interaktive, ⌚ Punë individuale dhe në grup	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathësitë dhe qëndrimet.	Materiale nga teksti, material të mësuesit .
8	Historia,	Muzika në		⌚ Teknika	Demonstrim	Materiale nga

	muzika dhe shoqëria	Rilindje		bashkëvepruese, interaktive, ☹ Gjithëpërfshirëse ☹ Bashkëbisedim.	i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	teksti, material nga burime të ndryshme si, internet, cd & dvd me vepra muzikore.
9	Teknika dhe procese	Detyrë përmbledhëse	Konkurs midis dy skuadrave	☹ Teknika bashkëvepruese, interaktive. ☹ Gjithëpërfshirëse		Pyetjet të përgatitura nga mësuesi.
10	Teknika dhe procese	Projekt: Faza I "Kompozitori im i preferuar"		Punë në grupe sipas roleve të ndërmarra në projekt.	Vlerësimi I fazës I, sipas produkteve të kryera.	
11	Historia, muzika dhe shoqëria	Dëgjojmë së bashku	Muzika ime e preferuar – dëgjim muzikor nga vepra muzikore e nga periudha. Përjetime dhe emocione.	☹ Teknika bashkëvepruese, interaktive, ☹ Gjithëpërfshirëse. ☹ Bashkëbisedim.	Demonstrim i rezultateve të arritura në temën e re lidhur me njohuritë, shkathtësitë dhe qëndrimet.	Materiale nga teksti, material nga burime të ndryshme si, internet, cd & dvd me vepra muzikore

Planifikimi i periudhës bëhet nga mësuesi duke u mbështetur në nivelin e klasës dhe nevojat e nxënësve sigurisht bazuar në programin mësimor. Është e rëndësishme që edhe nëse nuk është planifikuar ndonjë *situatë të nxëni* gjatë këtij planifikimi, mësuesi e plotëson atë gjatë planifikimit ditor.

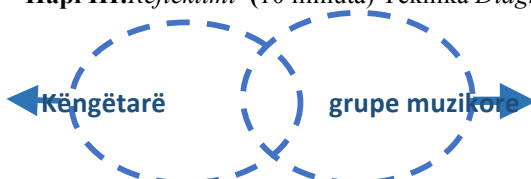
Planifikimi i

- **detyrave përmbledhëse dhe projektit kurrikular mund të bëhet 2 orë para përfundimit të periudhës.** Kjo për të lehtësuar nxënësit nga mbingarkesa e testeve apo detyrave përmbledhëse në fund të periudhës.

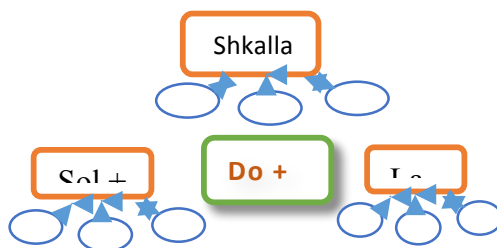
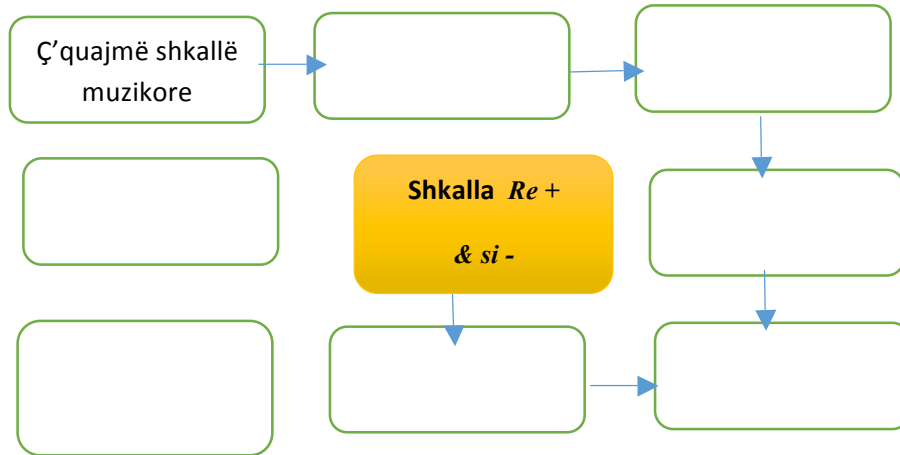
VII.4 Planifikime ditor

Shembull: Planifikime ditore, nga Arsimi i Mesëm i Ulët, klasat 7 dhe 9 -të.

Fusha: Arte	Lënda: Muzikë	Shkalla: III	Klasa: 7-të
Tematika: Teknika dhe procese		Situata e të nxënit:	
Tema mësimore: Kënga			
Rezultatet e të nxënit të temës mësimore: - Diskuton rreth tekstit të këngës dhe përmbajtjes që ajo trajton; - këndon saktë ritmikiisht dhe melodikiisht; - interpreton këngët me ndjenjë dhe emocion; - respekton interpretimin dhe performimin e shokëve; - këndon vetëm dhe në grup.		Fjalët kyçe: - melodia - ritmi	
Burimet: - Teksti i nxënësit/es - Kënga në Cd - Materiale shtesë		Tema ndërkurrikulare - s' kemi Lidhja me fushat/lëndët e tjera - Qytetaria/ - Gjuha shqipe dhe letërsia	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			
Hapi I: Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve - (5minuta) - Teknika <i>brainstorming</i> Ora mësimore zhvillohet nëpërmjet krijimit të një situatë ndërvepruese, interaktive dhe përmes një bashkëbisedimi nxënësit diskutojnë lidhur me tekstin e këngës dhe përmbajtjes së saj. Ata duke lexuar tekstin e këngës veçojnë figurat letrare (lidhja me gjuhën shqipe) me të cilat personifikohet dashuria më e madhe për gjyshen. Si do ta personifikojnë figurën e gjyshes? Më pas vazhdohet biseda duke shpjeguar rolet e personave që përbëjnë familjen (lidhja me qytetarinë) . Diskutohet me shokët e klasës.			
Hapi II: Ndërtimi i njohurive të reja - (30 minuta) Vendoset në Cd për dëgjim Kënga sipas hapave të mëposhtëm: 🎧 Mësimi këngës varg pas vargu, 🎧 përsëritja e strofave, 🎧 këndimi i strofës, 🎧 këndimi i refrenit, 🎧 këndimi i këngës nga fillimi në fund, 🎧 interpretimi i këngës me ndjenjë dhe emocion, 🎧 këndimi i këngës solo dhe në kor.			
Hapi III:Reflektimi (10 minuta) Përsëritja e këngës.			
Vlerësimi Është demonstrim i aftësive të nxënësve në: N 2 - Diskutimin me njëri tjetrin mbi përmbajtjen e tekstit të këngës. N 3 - Këndimin e këngës saktë ritmikiisht dhe melodikiisht, por dhe me ndjenjë dhe emocion. N 4 - Interpretimin e këngës vetëm dhe në grup.			
Dosja me punime personale - Krijohet një album me foto dhe ngjarje nga jeta e të madhes Vaçe Zela.			
Prezantoje punimin tënd në klasë.			

Fusha: Arte	Lënda: Muzikë	Shkalla: IV	Klasa: 9-të
Tematika: Histori, muzika dhe shoqëria Tema mësimore: Muzika e lehtë shqiptare		Situatë të nxëni: Grupi im i preferuar shqiptar Nxiten nxënësit të flasin lidhur me këngëtarin apo grupin e preferuar të muzikës shqiptare. Sjellin 2-3 karakteristika rreth preferencës së vet.	
Rezultatet e të nxënit të temës mësimore: - shpjegon kontekstin historik të zhvillimit të muzikës së lehtë shqiptare; - identifikon llojin e muzikës dhe karakteristikat e muzikës shqiptare; - dëgjon këngë të muzikës së lehtë shqiptare nga këngëtarë të ndryshëm duke dhënë mendimin e vet lidhur me këngën e kënduar.		Fjalët kyçe: - muzika e lehtë - zhanër	
Burimet: - Teksti nxënësit - Material nga burime të ndryshme nga interneti . - Cd ose dvd për dëgjim me vepra muzikore.		Lidhja me fushat/lëndët e tjera - Gjuha shqipe dhe letërsia - Historia	
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			
Hapi I: Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve - (5minuta) - brainstorming Ora mësimore zhvillohet nëpërmjet dëgjimit të këngës “ Për ty atdhe” e kënduar nga Mentor Xhemali. A të pëlqen kjo këngë? Pse ky këngëtar ka një zë shumë të veçantë? Çfarë dini për të? Diskuto me shokët e klasës.			
Hapi II: Ndërtimi i njohurive të reja - (30 minuta) Teknika <i>Tabela e koncepteve</i>			
 		Mësimi vazhdon - me pyetje dhe marrë përgjigje të shpejta mënyrë për të bërë më interesante orën mësimore dhe për shpjeguar natyrshëm njohuritë e reja mbi muzikën e lehtë shqiptare, si dhe kontekstit historik e kulturor, kur ato u zhvilluan, duke u ndalur konkretisht në këngë dhe përfaqësues. - Dëgjohen fragmente muzikore të këngëve interpretuar nga këngëtarëve të ndryshëm, moment i domosdoshëm për demonstrimin e llojit/zhanrit muzikor.	
Përforsim i njohurive të marra duke shkëmbyer dhe rikujtuar ato me njëri tjetrin.		Hapi III:Reflektimi (10 minuta) Teknika <i>Diagrami i Venit</i>	
			
Vlerësimi Është demonstrim i aftësive të nxënësve në: N 2 - Përshkrimin e kontekstit historik të zhvillimit të muzikës së lehtë shqiptare; N 3 - shpjegimin e muzikës dhe karakteristikave të muzikës shqiptare; N 4 - dëgjimit të këngëve të muzikës së lehtë shqiptare nga këngëtarë të ndryshëm duke dhënë mendimin e vet lidhur me këngën e kënduar.			
Dosja me punime personale –X.			

Fusha: Arte	Lënda: Muzikë	Shkalla: IV	Klasa: 9-të
Tematika: Gjuha dhe komunikimi muzikor		Situata e të nxënës: Shkalla dhe këndimi i saj	
Tema mësimore: Shkalla muzikore <i>Re Maxhor</i> dhe <i>si minor</i>		Nxiten nxënës: të këndojnë shkallën Do+ në ngjitje dhe zbritje duke kujtuar karakteristikat e saj.	
Rezultatet e të nxënës të temës mësimore: - demonstroi kuptimin e shkallës muzikore Re + dhe Si -; - ndërton shkallën Re + dhe Si - në ngjitje dhe në zbritje; - shpjegon qartë njohuritë veta, mbi shkallët muzikore; - këndon saktë nga ana intonacionit shkallën Re + dhe Si - në ngjitje dhe zbritje; - ndan përvojën e vet artistike me të tjerët.		Fjalët kyçe: - shkallë muzikore - shkalla Re maxhore - shkalla si minore	
Burimet: - Teksti i nxënës/es - Materiale të përgatitura nga mësuesi/ja, - Fletore pune. - Shkalla Re + dhe si - në ngjitje dhe zbritje në Cd.			
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			
Hapi I: Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve - (5minuta) teknika brainstorming			
Ora mësimore zhvillohet nëpërmjet			
Nxitjes së nxënësve për këndimin e shkallës Do+ në ngjitje dhe zbritje duke kujtuar karakteristikat e saj.			
Hapi II: Ndërtimi i njohurive të reja - (30 minuta) harta e të pyeturit			
- Vendoset në cd të dëgjohet shkalla Remaxhore në ngjitje dhe zbritje, shkruhet në dërrasë dhe këndohet së bashku me nxënësit <i>Re,do#,si,la,sol,fa #,mi,re.</i> - shpjegohen pse vendosen shenjat e shartimit, - më pas punohet për shpjegimin e shkallës relative Si minore. - këndohen disa herë shkallët në ngjitje dhe zbritje vetëm dhe në grup të shkallës disa herë.			
Ç'quajmë shkallë muzikore Shkalla <i>Re +</i> & <i>si -</i> Shkalla Do + Re + Si -			
Hapi III: <i>Reflektimi</i> (10 minuta) Teknika Kllaster			
Përsëritjen të gjitha njohuritë e marra mbi shkallët me dy shenja shartimi duke zhvilluar teknikën e pyetje dhe përgjigje. Më pas këndohen shkallët në ngjitje dhe zbritje			

Vlerësimi

Është demonstrim i nxënësve në:

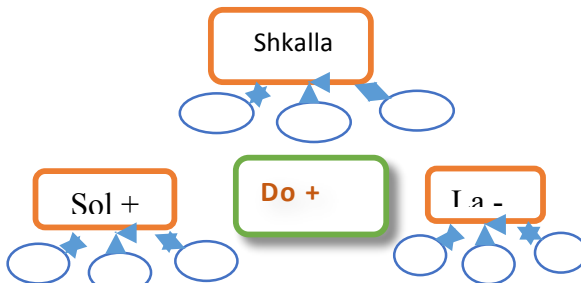
N 2 - Demonstrimin dhe kuptimin e shkallës muzikore Re + dhe Si -;

N 3 - ndërtimin e shkallëve Re + dhe Si -;

N 4 - këndimin korrekt të të shkallëve Re + dhe Si - në intonacion në ngjitje dhe në zbritje.

N 4 - bashkëpunimin dhe këndimin në grup me të tjerët.

Dosja me punime personale - Ndërto një ushtrim në kohën 2/4 në shkallët që sapo mësove.

Fusha: Arte	Lënda: Muzikë	Shkalla: IV	Klasa: 9-të
Tematika: Gjuha dhe komunikimi muzikor		Situata e të nxënit: Krijimi im duke përzgjedhur notat në rreth - në një rreth janë të vendosura disa vlera notash të ndryshme. Nxënësit marrin disa prej tyre dhe krijojnë ushtrim në ritme dhe vlera notash të mësuara. Shpjegohet rruga e krijimit të çdo ushtrimit.	
Tema mësimore: Ushtrime këndimi në Re maxhor dhe Si minor			
Rezultatet e të nxënit të temës mësimore: - Demonstron krijimin e ushtrimeve në ritmet dhe shkallët e mësuara; - këndon saktë ritmikisht dhe intonacion ushtrimet muzikore; - këndon vetëm dhe në grup ushtrimet dhe krijimet muzikore.		Fjalët kyçe: - ushtrim këndimi - krijim	
Burimet: - Teksti i nxënësit/es - Fletorja personale e nxënësit			
Metodologjia dhe veprimtaritë e nxënësve			
Hapi I: Lidhja e temës me njohuritë e mëparshme të nxënësve - (5 minuta) teknika diagrami venit Ora mësimore zhvillohet nëpërmjet krijimit të pavarur duke filluar me rikujtimin e njohurive për ritmet, vlerat e notave, shkallët. Mësimi fillon me një veprimtari konkrete ku mësuesi vizaton një rreth ku janë të vendosura disa vlera notash të ndryshme. Shpjegohet rruga e krijimit të ushtrimit.			
			
Hapi II: Ndërtimi i njohurive të reja - (30 minuta) Teknika të ndërthurura Ora mësimore vazhdon më tej, ku nxënësit marrin disa prej notave në rreth dhe krijojnë ushtrim në ritme dhe vlera notash të mësuara. Këndojnë vetëm, në ritëm dhe intonacion ushtrimet në tekstin e tyre. Më pas ata lexojnë dhe këndojnë në grup, në ritëm dhe intonacion ushtrimet , shpjegojnë ndërtimin e ushtrimit muzikor në kohët që ata kanë mësuar.			
Hapi III:Reflektimi (10 minuta) teknika kllaster. Përsëritjen e ushtrimeve më të pëlqyeshme prej tyre.			
			

Vlerësimi

Është demonstrim i aftësive të nxënësve në:

N 2 - Krijimin e ushtrimeve në ritmet dhe shkallët e mësuara;

N 3 - këndimin saktë ritmikiht dhe në intonacion të ushtrimeve muzikore;

N 4 - këndimin vetëm dhe në grup ushtrimet dhe krijimet muzikore.

N 4 - bashkëpunimin dhe këndimin në grup të ushtrimeve melodike në grup me të tjerët.

Dosja me punime personale: Përsëritjen e ushtrimeve disa herë në shtëpi.

VIII. Vlerësimi i nxënësve

Vlerësimi është procesi gjatë të cilit *mblidhen të dhëna dhe gjykohet për vlerën* e arritjes së rezultateve të të nxënësve, duke u bazuar në nivelet e arritjes. Qëllimi kryesor i vlerësimit është *përmirësimi i përmbushjes së rezultateve të të nxënësve* nga nxënësi dhe i vetë procesit të të nxënësve. Vlerësimi përdoret:

- ✎ për të gjykuar mbi përpjekjet e nxënësve për të nxënë;
- ✎ për të motivuar dhe për të nxitur nxënësit për të nxënë;
- ✎ për të gjykuar, reflektuar dhe përmirësuar procesin e mësimdhënie -nxënies;
- ✎ për të matur arritjet e nxënësve;
- ✎ për të raportuar arritjet;
- ✎ për t'u dhënë sugjerime nxënësve për përparimin e tyre;
- ✎ për t'u dhënë sugjerime prindërve mbi përparimin e fëmijëve të tyre.

Vlerësimi i nxënësit kryhet nëpërmjet:

- ✎ vlerësimit të vazhduar (vlerësimi për të nxënë) (40%);
- ✎ vlerësimit me test/detyrë përmbledhëse (vlerësimi i të nxënësve) (40%);
- ✎ vlerësimit të portofolit lëndor të nxënësit (20%).

VIII.2 Vlerësimi i vazhduar (vlerësimi për të nxënë)

Vlerësimi për të nxënë shpesh quhet *vlerësim formues* dhe është vlerësim që mbledh të dhëna dhe dëshmi rreth të nxënësve gjatë procesit të të nxënësve. Ky lloj vlerësimi mundëson që mësuesi të identifikojë pikat e forta të nxënësve, problemet dhe vështirësitë që ata kanë dhe të japë reagime të menjëhershme, të cilat i ndihmojnë nxënësit të mësojnë më mirë. Gjithashtu, vlerësimi për të nxënë ndihmon mësuesin të planifikojë punën për të zhvilluar mësimin në mënyrë më efektive. *Shpesh ky vlerësim është informal* dhe nxënësit mund të mbajnë edhe vetë shënime

mbi progresin e tyre. Një shembull është një kuiz i shpejtë për të parë nëse nxënësit i kujtojnë pikat e rëndësishme të mësimi.

Ndryshimi kryesor që ka ndodhur në vlerësimin e nxënësit gjatë zbatimit të kurrikulës së re është vlerësimi për të nxënë (vlerësimi i vazhduar). ***Fokusi kryesor i vlerësimit për të nxënë (vlerësimit të vazhduar) është që nxënësi të përmirësojë të nxënit e tij, si dhe të motivohet më shumë për të mësuar.*** Pra, vlerësimi për të nxënë nuk ka si qëllim kryesor vendosjen e një note, por të evidentojë te nxënësi pikat e forta dhe problematikat dhe ta ndihmojë që t'i përmirësojë ato. Në këto kushte, mësuesi duhet të fokusohet te procesi i të nxënit dhe jo te vendosja e notës.

Si dokumentohet vlerësimi i vazhduar (vlerësimi për të nxënë)?

- Fletorja personale dhe evidenca nënkuptojnë ***të njëjtin dokument***. Pra, mësuesi ka vetëm një dokument për vlerësimin e vazhduar (vlerësimin për të nxënë).
- Mësuesi mban shënime në fletoren e tij personale (apo në evidencë) ecurinë e progresit të nxënësit lidhur me rezultatet e arritjes.
- Fletoren personale (evidencën) mësuesi ***e formaton në mënyrën më të përshtatshme për të***, por duke ruajtur logjikën e vlerësimit për të nxënë. Me fletoren personale (evidencën) mësuesi është i lehtësuar nga ngarkesa ose nga presioni për të vënë nota në regjistër në mënyrë të vazhduar.
- Mësuesi është i lirë t'i mbajë shënimet në fletoren e tij personale (evidencë) duke vendosur ***simbolet, që ai gjykon si të përshtatshme***, të shoqëruara me komente shumë sintetike, të cilat iu referohen niveleve të arritjes së kompetencave lëndore.
- Komenti përmban nivelin e arritjes duke e shënuar me simbolin përkatës (***p.sh., N₃ ose N₄***), si dhe ***konceptin/konceptet përkatëse*** për të cilin është vëzhguar nxënësi.
- Përgjigjet me gojë ose me shkrim, punët në grup, punët individuale, diskutimet e mësuesit me nxënësit, vetëvlerësimi i nxënësit, vlerësimi i nxënësit nga nxënësi, pjesëmarrjet në aktivitete dhe diskutimet në klasë, detyrateshtëpisë apo të klasës etj., ***vlerësohen me simbole***. Vendosja e notës në mënyrë të vazhduar gjatë vlerësimit për të nxënë nuk ndihmon procesin e të nxënit, motivimin e nxënësve për të nxënë dhe zhvillimin e kompetencave.
- Nota në fletoren personale (evidencë) mund të vendoset ***vetëm*** në raste specifike, siç janë testet e ndërmjetme apo punët me shkrim etj.

- Nota e vlerësimit të vazhduar që vendoset në regjistër në faqen “Vlerësimi periodik” duhet të jetë **rezultante progresive (ose regressive) e vlerësimeve që mësuesi ka mbajtur** në fletoren e tij personale.
- Fletorja personale (evidenca) **është objekt monitorimi, por nuk** duhet dorëzuar në përfundim të periudhës.
- Mësuesi **mban përgjegjësi për fletoren personale** dhe duhet të argumentojë notën e vlerësimit të vazhduar të vendosur në regjistër.
- Mësuesi duhet **të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor** fletoren personale (evidencën), teste/detyra të ndërmjetme, punët me shkrim, etj. Këto do t’i shërbejnë për të argumentuar notën e vlerësimit të vazhduar.
- Drejtuesit e shkollave nuk duhet të ngarkojnë mësuesit me detyrimin për të mbajtur dy dokumente për vlerësimin e vazhduar të nxënësve: evidencën e vlerësimit të vazhduar dhe fletoren personale të shënimeve, ato janë e njëjta gjë.
- Gjatë periudhës, mësuesi i lëndës ka përgjegjësi për të informuar nxënësin për ecurinë dhe mundësinë e tij për progres.

Shembull i evidencës për vlerësimin e vazhduar për 1 (një) periudhë (shtator-dhjetor), klasa 6-të:

Emër Mbiemër Data	Shtator				Tetor				Nëntor				Dhjetor				Komenti	V _v
	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		
Kristi Hoxha			+														N 3: Pentagrami/nota në vija dhe fusha	9
						√											(N3 Koha 2/4)	
										+							N4: Kënga Alfabeti shqip	
										+							N4: Përsëritja e këngës	
														9			N4:Koha ¾ Kuic	

Megi Dilo	√															N 3: Kënga Tring zilja	7
			-													N2: Përsëritja e këngës	
						-										N 2: Koha 4/4	
								+								N 2: Ushtrime ritmike në 4/4	
													7			N3: Dëgjim muzikor. Praktikë	

Legjenda:

(+) Shpreh nivel arritje N 4 aktivizim i shumë i rregullt, bashkëpunim i vazhdueshëm me të tjerët; krijim muzikor vetëm ose në grup; respektimi i rregullave të këndimit, dëgjim dhe përjetim emocional i veprave muzikore në mënyrë të vazhdueshme).

(√) Shpreh nivel arritje N 3 aktivizim i vazhdueshëm, bashkëpunim me të tjerët; krijim muzikor me ndihmë; respektimi jo gjithmonë i rregullave të këndimit, dëgjim dhe përjetim emocional i veprave muzikore i rregullt).

(-) Shpreh nivel arritje N 2 mosbashkëpunim në krijim; mosrespektim i rregullave të këndimit; mos pjesëmarrje në dëgjim të veprave muzikore).

VIII.3 Vlerësimi i të nxënit (test/detyra përmbledhëse)

Vlerësimi i të nxënit ndryshe quhet vlerësim përmbledhës. Përdoret për të mbledhur prova dhe të dhëna që tregojnë nëse mësimdhënia ka realizuar qëllimin e saj. Ky është një vlerësim formal dhe kryhet edhe për efekt raportimi.

Si dhe kur realizohet detyra përmbledhëse?

- Në pjesën e fundit të periudhës kryhet **vlerësimi me detyrë përmbledhëse**, që ka për qëllim të matë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxëni për periudhën përkatëse.

- Mësuesi ka lirinë të përcaktojë vetë nëse do të zhvillojë test apo detyrë përmbledhëse sipas specifikave të lëndës.
- Testi/detyra përmbledhëse planifikohet nga mësuesi. kur përmbyllet një grup rezultatesh të të nxënës dhe mësuesi është ***i lirë ta vendosë vetë se kur do ta zhvillojë atë.***
- Testi/detyra përmbledhëse është 45 minuta.
- Drejtoria e shkollës menaxhon organizimin e testeve ose detyrave përmbledhëse sipas një grafiku, në mënyrë që të mos ngarkohet nxënësi në fund të periudhës.
- Testi/detyra përmbledhëse ***jo domosdoshmërisht*** bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e përcakton vetë kohën se kur do ta zhvillojë atë.
- Në momentin kur mësuesi ***vlerëson testet/detyrat përmbledhëse, i vendos*** notat në regjistrë.
- Mësuesi duhet ***të ruajë deri në përfundim të vitit shkollor*** testet ose detyrat përmbledhëse.

Vlerësimi i të nxënës ndryshe apo vlerësimi përmbledhës në lëndën e muzikës **duhet të zhvillohet më shumë nëpërmjet një aktiviteti gjithëpërfshirës** p.sh.: koncert me tematikë të caktuar, detyrë në grupe, krijim muzikor, konkurs midis skuadrave për performim dhe njohuri muzikore ku secili ka një rol të caktuar në detyrën e vet. motivimi përkufizohet si, “veprimi ose procesi i dhënies së një arsye dikujt për të bërë diçka”. Pse do të prisnim që një nxënësi të bëjë diçka pa ndonjë arsye? Kjo është ajo ku nxitet motivimi i nxënësve. Konkursët, në përgjithësi, konsiderohen si një pjesë e rëndësishme e shkollës kryesisht për nxënësit shumë të mirë dhe të talentuar. Konkursët përdoren më së shumti për të demonstruar aftësi fizike dhe sportive të ndjekura nga aftësi intelektuale/akademike.

Në fakt, në këtë udhëzues konkursët do t’i shohim ***si formë*** për të ushtruar strategjitë e të nxënës. Ky lloj konkursi i ofrohet të gjithë nxënësve për të konsoliduar njohuritë mbi veprat muzikore, përfaqësuesit. Ngjarjet dhe konteksti historik etj., dhe i jep mundësi atyre për të përmirësuar arritjet personale në lëndën e muzikës. Konkursi shikohet si një mënyrë apo teknikë e procesit të nxënies për sigurimin e një mjedisi inkurajues dhe motivues në të cilin të gjithë nxënësit konkurrojnë duke rritur aftësitë e të nxënës të tyre si dhe ndjenjën e autonomisë.

Qëllimet kryesore të konkurseve në klasë në lëndën e muzikës janë rritja e motivimit, emocioneve dhe interesimit për muzikën. Përgatitja për një konkurs në muzikë mund të kërkojë formë e pavarur, pasi shumë konkurse kërkojnë përgjigje të shpejta dhe të sakta nën presion. Ato mund të përfshijnë aktivitete të zgjidhjes së problemeve në grup ku puna ekipore dhe

bashkëpunimi janë të rëndësishme. Është e rëndësishme të theksojmë që konkursi mund të drejtohet, të zhvillohet dhe të vlerësohet nga vetë nxënësit.

Detyra përmbledhëse, ka për qëllim të masë nivelin e arritjeve të nxënësit për një grup të caktuar rezultatesh të nxënit.

- Mësuesi përzgjedh të zhvillojë detyrë përmbledhëse, sipas disa veçorive të lëndës.
- Detyra përmbledh përmban vetëm rezultatet e të nxënit (njohuritë dhe shkathhtësitë) kryesore të periudhës përkatëse.
- Koha e realizimit të detyrës përmbledhëse është 45 min.

Detyra përmbledhëse mund të jetë:

- Konkurs me njohuritë përmbledhëse muzikore të periudhës p.sh.: Shtator - dhjetor.
- Krijimtari muzikore me krijimin e kompozuar.
- Krijimtari muzikore për esenë e krijuar nga tekstet e këngëve apo veprën muzikore të parapëlqyer e dëgjuar gjatë periudhës.
- Konkurs midis skuadrave për njohuritë muzikore të marra.
- Përshkrim emocional, mbi një vepër muzikore/këngë duke përdorur një fjalor të thjeshtë muzikor.

VIII.3.1 Shembull - Detyrë përmbledhëse

Tema: Konkurs muzikor me njohuritë e marra, klasa 6-të

Ky model do t'ju ndihmojë juve se si të organizoni punën për realizimin e detyrës përmbledhëse edhe në lëndën e Muzikës. Qëllimi i konkursit është të vlerësojë arritjet e nxënësve në muzikë nëpërmjet tri kompetencave muzikore: *krijimit*, *performimit/interpretimit* dhe *vlerësimit*. Për secilën prej tyre nxënësit kanë marrë njohuritë përkatëse përgjatë periudhës dhe nëpërmjet këtij konkursi synojmë përsëritjen dhe kontrollin e të gjitha njohurive të marra. Kërkesat dhe pikët për secilën kërkesë vendosen nga vetë mësuesi, duke përcaktuar më pas notën që do të marrë çdo nxënës në varësi të përgjigjeve që ka dhënë.

VIII.3.2 Shembull për konkursin midis skuadrave, klasa 9-të

Pyetja 1: Cilat janë 3 nga shtetet dhe qytetërimet ku u zhvillua muzika dhe instrumentet muzikore.

Pyetja 2: Thoni emrin e muzikantit që emërtoi notat muzikore.

Pyetja 3: Thoni si përbëhej Kori Georgian gjatë këndimit *burra, gra apo fëmijë*.

Pyetja 4: Me çfarë lidhej muzika në periudhën e mesjetës.

Pyetja 5 : Pyetje të shpejta kuic:

a) Shkalla me dy diez Re maxhore gjendet duke _____ shkallës Sol maxhore.

b) Shkalla Re maxhore ka dy diez në notat _____ dhe _____.

c) Gjysëm tonet shkalla Re maxhore i ka në gradët _____ dhe _____ .

d) Relative e shkallës Re maxhore është shkalla _____ .

f) Si + i ka gjysmë tonet në gradët _____ dhe _____.

Pyetja 6: Renditni 3 karakteristikat bazë të Rilindjes.

Pyetja 7: Renditni 2 kompozitorë të periudhës së Rilindjes.

Pyetja 8: Renditni 2 kompozitorë të periudhës Barok.

Pyetja 9: Përshkruani 3 ndjesi nga dëgjimi i veprës muzikore Tokata - fugë e Bahut.

KLASA 6-të					
TEMA: Konkurs me njohuritë muzikore të marra në periudhën /shtator - dhjetor					
Kompetenca: Krijimi muzikor		Kompetenca: Performim muzikor		Kompetenca: Vlerësim muzikor	
NJOHURI MUZIKORE		INTERPRETIM I KËNGËVE		DËGJIM MUZIKOR	
Njohuria	Pikët	Këngët	Pikët	Vepra /apo njohuri	Pikët
Pentagrami	2	Himni i flamurit	2	Muzika monodike	2
Notat në vija dhe fusha	2	Alfabeti shqip	2	Muzika polifonike	2
Masa muzikore	2	Për mëmëdhenë	2	Këngët gregoriane	2
Koha 2/4	2	Kënga e zogut	2	Notat muzikore	2

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikët	13	14-15	16-17	18-19	20-21	22-23	23-24

KLASA 8-të					
TEMA: Konkurs me njohuritë muzikore të marra në periudhën /shtator - dhjetor					
Kompetenca: Krijimi muzikor		Kompetenca: Performim muzikor		Kompetenca: Vlerësim muzikor	
NJOHURI MUZIKORE		INTERPRETIM I KËNGËVE		DËGJIM MUZIKOR	
Njohuria	Pikët	Këngët	Pikët	Vepra /apo njohuri	Pikët
Koha 5/8	2	Himni i flamurit	2	Kënga popullore	2
Koha 7/8	2	xxxxxxxxxxxx	2	Vallja popullore	2
Sinkopa dhe kontratempo	2	xxxxxxxxxxxx	2	Instrumentet popullore	2
Shkalla me 1 shenjë shartimi	2	xxxxxxxxxxxx	2	Isopolifonia	2

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikët	13	14-15	16-17	18-19	20-21	22-23	23-24

VIII.4 Vlerësimi periodik

Vlerësimi periodik bëhet në përfundim çdo periudhe dhe përmban tri nota:

- *Vlerësimin e vazhdueshëm* – NVv (nota e vlerësimit të vazhduar), e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.
- *Vlerësimin me test përmbledhës* – NTP (nota e testit përmbledhës), e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.
- *Vlerësimin e portofolit lëndor* – NVp (nota e vlerësimit të portofolit), e cila vendoset në regjistër në kolonën përkatëse në faqet e vlerësimit.

VIII.5 Vlerësimi përfundimtar

Vlerësimi përfundimtar shënohet në regjistër duke plotësuar kolonat “Vlerësimet vjetore” dhe kolonën e “Nota përfundimtare”.

☺ Vlerësimet vjetore përmbajnë:

- *Notën vjetore të vlerësimit të vazhduar*, që është rezultati tri periudhave.
- *Notën vjetore të vlerësimit me test ose me detyrë përmbledhëse*, që është rezultati tri periudhave.
- *Notën vjetore të vlerësimit të portofolit* që është rezultat i tri periudhave.

Kur ecuria e nxënësit është e dukshme progresive ose regresive gjatë dy periudhave të fundit, vlerësimi i tij vjetor në secilën nga rubrikat mund të jetë progresiv ose regresiv. Kur ecuria e **nxënësit** nuk është e qëndrueshme përgjatë tri periudhave, atëherë vlerësimi llogaritet me mesatare. **Nota përfundimtare** llogaritet me përqindje për secilën nga rubrikat.

Hapat për njehsimin e notës përfundimtare janë:

- Përcaktohet nota vjetore e vlerësimit të vazhduar (NV_V), bazuar në tri notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Përcaktohet nota vjetore e testit përmbledhës (NT_P) bazuar në tri notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Përcaktohet nota vjetore e portofolit të nxënësit (NV_P) bazuar në tri notat e periudhave, duke gjykuar në mënyrë progresive.
- Shumëzohet secila prej notave me përqindjen përkatëse
- Mblidhen këto prodhime dhe shuma rrumbullakoset me numër të plotë (p.sh., 8,8 $\approx$ 9).

$$(NV_V \times 0.4) + (NT_P \times 0.4) + (NV_P \times 0.2) = \text{Nota përfundimtare}$$

Përshkrimi i notës përfundimtare vjetore argumenton nivelin e arritjeve të kompetencave të lëndës. Përshkrimi u referohet pikave më të forta që ka nxënësi lidhur me përmbushjen e kompetencave të lëndës.

IX. Vlerësimi i portofolit lëndor të nxënësit

Portofoli është koleksionim sistematik i detyrave dhe i punimeve të kryera nga nxënësi për të dëshmuar zhvillimin e kompetencave (njohurive, shkathtësive, qëndrimeve). Portofoli i nxënësit duhet të përmbajë detyra hulumtuese, krijime ose zbatime të ndryshme, projekte të nxënësve etj., që zhvillojnë *kompetencat kyç dhe lëndore*. Detyrat e portofolit nuk janë pjesë e vlerësimit të vazhduar të nxënësit. Që portofoli të jetë efektiv duhet të përmbajë një element reflektues/krahasues, ku nxënësi të krahasojë, të analizojë dhe të gjykojë për pikat e tij të forta dhe të

dobëta. Duke qenë se portofoli i të nxënit është një koleksion i punimeve të nxënësit për të dëshmuar zotërimin e kompetencave (të njohurive, shkathtësive dhe qëndrimeve), punimet individuale në një portofol janë shpesh të referuara si "objekte". Pra, mësuesi duket të përcaktojë jo vetëm *çfarë*, por edhe si duhet të jetë “objekti” që do të përmbajë portofoli. Rubrikat e portofolit përcaktohen edhe nga lloji i vlerësimit. Vlerësimi i nxënësit bazuar në portofol, mund të jetë i orientuar nga “procesi” ose “produkti”. Në rastin kur vlerësimi i portofolit ***orientohet nga procesi***, synohet gjykimi i përparimit të nxënësit p.sh. përgjatë një tremujori, viti akademik, shkalle kurrikule etj. Në raste të tilla, nëpërmjet portofolit dokumentohet ecuria e procesit të të nxënit nëpërmjet studimit të evidencave në fillim, gjatë dhe në fund të periudhës së përcaktuar. Nëpërmjet kësaj mënyre, evidentohen si arritjet e nxënësit, ashtu edhe mangësitë apo vështirësitë individuale.

Për një periudhë, detyrat që vlerësohen në portofol janë:

📁 Projektin ose një fazë e tij, e cila është pjesë e detyruar e portofolit për çdo periudhë.

📁 1 -2 detyra krijuese, zbatuese, hulumtuese etj.

(P.sh., në lëndët me 1-2 orë në javë portofoli mund të përmbajë një detyrë hulumtuese dhe një fazë të projektit lëndor ose gjithë projektin, ndërsa lëndët me më shumë se 2 orë, portofoli mund të përmbajë 2 detyra hulumtuese dhe një fazë të projektit lëndor ose gjithë projektin, nëse është projekt i vogël). Detyrat e portofolit duhet të jenë me të njëjtën temë për çdo nxënës. Detyrat e portofolit mund të jenë punime të kryera në klasë dhe/ose jashtë saj, dëshmi e kontributeve dhe talentit të nxënësit, me karakter hulumtues dhe krijues të tilla si:

- punë praktike individuale,
- produkte të krijuara nga nxënësit,
- punime audio-vizuale,
- aktivitete në grup ose individuale;
- projekte individuale ose në grup;
- etj.

*Kujdes! Detyrat **NUK** duhet të jenë domosdoshmërisht të punuara me kompjuter.*

Si dokumentohet dhe vlerësohet portofoli?

- ✎ Në fillim të periudhës, mësuesi në bashkëpunim me nxënësit, përcaktojnë detyrat që do të përfshijnë në portofol përgjatë periudhës, në varësi të specifikave të lëndës.
- ✎ Mësuesi përcakton kriteret e vlerësimit të portofolit.
- ✎ Mësuesi në fillim të periudhës përcakton dhe iu prezanton nxënësve peshat/pikët për vlerësimin e secilës detyrë të portofolit dhe kriteret e vlerësimit të tij.
- ✎ Vlerësimi i secilës detyrë të portofolit bëhet mbi bazë të kriterëve që mësuesi vendos, duke u bazuar në llojin e detyrës së dhënë.
- ✎ Mësuesi ka përgjegjësi për vlerësimin e portofolit bazuar në kriteret e vlerësimit duke argumentuar notën e tij.
- ✎ Instrumentet që mësuesi harton për kriteret e vlerësimit të portofolit ***nuk janë objekt monitorimi.***
- ✎ Detyrat e portofolit apo një fazë e projektit vlerësohen në momentin që ato dorëzohen ose prezantohen.
- ✎ Vlerësimi i portofolit mund ***të planifikohet si orë e veçantë*** në planifikimin e periudhave ose mund të realizohet përgjatë tri - katër orëve mësimore të periudhës.
- ✎ Mësuesi duhet të kujdeset që ***të mos mbingarkojë nxënësin me detyra*** në përfundim të periudhës. Ai, gjithashtu, mund të bashkërendojë punën me mësuesit e lëndëve të tjera për të shmangur ngarkesën e nxënësve.
- ✎ Vlerësimi i portofolit ***jodomosdoshmërisht*** bëhet në fund të periudhës. Mësuesi e gjykon vetë kohën se kur do të zhvillojë vlerësimin e portofolit.
- ✎ Në momentin që mësuesi ka përfunduar me ***vlerësimin edetyrave të portofolit dhe të projektit ose të një faze të tij,*** notat e portofolit i vendos në regjistër.
- ✎ Mësuesi duhet t'i udhëzojë nxënësit që t'i ruajnë detyrat e portofolit deri në përfundim të vitit shkollor ose t'i mbajë vetë këto detyra.

IX.1. Krijimi i portofolit.

Në arsim, më shumë kemi të bëjmë me *kompetenca* që tregojnë “*Aftësinë e nxënësit për të demonstruar përmbushjen me sukses (brenda disa kriterëve) të një detyre të caktuar, në një kontekst të dhënë*”. Portofoli i të nxënësit është një qasje bashkëkohore që bazohet në kriteret e cilësisë dhe dokumenton kontributin e nxënësve në veprimtari mësimore të orientuara nga kompetenca. Portofoli është *pasqyrim i mësimdhënies të bazuar në dëshmi*;

- Mësimdhënia dhe të nxënës, të vështrojnë nëpërmjet portofolit, ndihmon *të eksplorojnë dhe të zhvillojnë qasjet për një mësim efektiv*;
- nëpërmjet portofolit *përthyhen dhe dokumentohen qasjet e mësimit të bazuar në kompetenca/performancën e nxënësit*;
- në thelbin e tij portofoli me dokumentacionin që e përbën, *argumenton përgjegjësitë e mësuesit në lidhje me mësimdhënien dhe të nxënës.*

IX.2 Karakteristikat e portofolit të të nxënës:

- Reflekton *rezultatet e identifikuar të nxënësit* bazuar në pritshmëritë e RN të kurrikulës;
- përqendrohet në *përvojat e të nxënës të nxënësve të bazuar në performancë*, si dhe në përvetësimin e kompetencave kyçe (njohuri, aftësi dhe qëndrimeve);
- përmban *shembuj të punës që shtrihet gjatë gjithë vitit shkollor* dhe jo në disa ditë të shkëputura të vitit;
- përmban *produkte të punëve të nxënësve që përfaqësojnë një shumëllojshmëri* rezultatesh për t'u vlerësuar;
- përmban një *shumëllojshmëri të modeleve të punës dhe vlerësimet* e kësaj pune nga vetë nxënësit, shokët, mësuesit e tjerë, prindërit etj..

Portofoli *duhet të përmbajë disa rubrika* të cilat vendosen nga mësuesi dhe strukturohen nga mësuesi dhe nxënësi. *Rubrikat e portofolit duhet të jenë të njëjta për çdo nxënësi.*

Përcaktimi i rubrikave buron nga funksioni që ka portofoli për të nxënësin, si dhe procesin e vlerësimit. Pra, *vihet theksi në elemente që nuk arrijnë të vlerësohen përgjatë vlerësimit të vazhdueshëm dhe vlerësimit përfundimtar.*

Sugjerohet që një portofol të përmbajë:

- Detyra me shkrim;
- Punë krijuese;
- Projekte individuale dhe në grup;
- Kërkime në internet mbi jetët dhe veprimtaritë e artistëve shqiptarë dhe të huaj;
- Koleksione të krijuara me vepra të ndryshme arti;
- Ese;
- Prezantime nga kërkime të ndryshme.

Pra, *portofoli i të nxënës* është koleksionimi i kontributeve të nxënësit dhe paraqet përpjekjet, progresin dhe arritjet e tij në lëndën e muzikës.

IX.3.1 Shembull i Instrumentit të vlerësimit të portofolit të nxënësit

TREMUJORI I DYTË (____ JANAR – ____ MARS 2018)

LËNDA : MUZIKË

EMRI MBIEMRI : _____

KLASA:

NR	RUBRIKAT	VLERËSIMI		VËREJTJE
		MAX	FAKT	
1.	Punë krijuese e pavarur (krijim në ritmin 2/4, $\frac{3}{4}$ 4/4)	5		
2.	Projekt: Muzika popullore	10		
3.	Informacion: Jeta dhe vepra e një artisti	5		
		20		

KRITERE VLERËSIMI:

1. Përzgjedhja dhe përdorimi i elementeve muzikore për të realizuar krijimin muzikor.
2. Përdorimi i informacionit dhe veprave muzikore popullore të mbledhura në cd për të shpalosur njohuritë mbi muzikën popullore, pjesët popullore dhe interpretuesit.
3. Përzgjedhja, renditja, përshkrimi dhe vlerësimi në mënyrën e duhur të informacionit të kërkuar.

Nota	4	5	6	7	8	9	10
Pikët	< 7	8 - 9	10-11	12-13	13-14	15-17	18-20

X. Shtojca -

Shembujt më poshtë janë sugjeruese. Mësuesi duhet të bëjë përshkrimin e notës sipas pikave të forta dhe të dobëta që performon nxënësi gjatë vitit shkollor mbështetur te nivelet e arritjes.

Shembull përshkrimi i vlerësimit me notë për të tria kompetencat e lëndës Muzikë, Klasa 6

Niveli	Nota përfundimtare	Përshkrimi i vlerësimit për të tria kompetencat
Niveli 2	5 (pesë)	(Nxënësi) këndon këngë me tematika të ndryshme dhe luan në instrument. Përdor njohuritë e marra mbi <i>notat muzikore, vlerat e notave, ritmet e thjeshta, shkalla muzikore, lidhja vlerëse dhe shprehëse etj.</i> , me ndihmën e mësuesit për të organizuar krijimin e vet muzikor. Njeh dhe evidenton gjatë dëgjimit vepra muzikore monodike dhe polifonike si kanoni, kënga, minuet.
	6 (gjashtë)	(Nxënësi) këndon vetëm dhe në grup këngë me tematika të ndryshme dhe luan në instrument. Përdor njohuritë e marra mbi <i>notat muzikore, vlerat e notave, ritmet e thjeshta, shkalla muzikore, lidhja vlerëse dhe shprehëse etj.</i> , me ndihmën e mësuesit për të organizuar krijimin e vet muzikor. Njeh dhe evidenton gjatë dëgjimit vepra muzikore monodike dhe polifonike si kanoni, kënga, minuet.
Niveli 3	7 (shtatë)	(Nxënësi) këndon saktë vetëm dhe në grup këngë me tematika të ndryshme dhe luan saktë në instrument. Përdor njohuritë e marra mbi <i>notat muzikore, vlerat e notave, ritmet e thjeshta, shkalla muzikore, lidhja vlerëse dhe shprehëse etj.</i> , për të organizuar krijimin e vet muzikor. Shpjegon gjatë dëgjimit ndërtimin e veprave muzikore monodike dhe polifonike si kanoni, kënga, minuet.
	8 (tetë)	(Nxënësi) saktë vetëm dhe në grup këngë me tematika të ndryshme dhe luan saktë në instrument. Përdor njohuritë e marra mbi <i>notat muzikore, vlerat e notave, ritmet e thjeshta, shkalla muzikore, lidhja vlerëse dhe shprehëse etj.</i> , për të organizuar krijimin e vet muzikor. Shpjegon gjatë dëgjimit formën e veprave muzikore monodike dhe polifonike si kanoni, kënga, minuet.
Niveli 4	9 (nëntë)	(Nxënësi) zbatojnë në ritëm dhe intonacion teknikat e këndimit dhe të luajtjes në instrument. Përdor njohuritë e marra mbi <i>notat muzikore, vlerat e notave, ritmet e thjeshta, shkalla muzikore, lidhja vlerëse dhe shprehëse etj.</i> , për të organizuar krijimin e vet muzikor. Shpjegon dhe vlerëson gjatë dëgjimit veprat muzikore monodike dhe polifonike si kanoni, kënga, minuet.
	10 (dhjetë)	(Nxënësi) zbatojnë saktë në ritëm dhe intonacion teknikat e këndimit dhe të luajtjes në instrument. Përdor njohuritë e marra mbi <i>ritmet e thjeshta, shkalla muzikore, lidhja vlerëse dhe shprehëse etj.</i> , për të organizuar krijimin e vet muzikor. Vlerëson gjatë dëgjimit veprat muzikore monodike dhe polifonike si kanoni, kënga, minuet duke bërë një gjykim të saktë artistik.

Shembull përshkrimi i vlerësimit me notë për të tria kompetencat e lëndës Muzikë, Klasa 7

Niveli	Nota përfundimtare	Përshkrimi i vlerësimit për të tria kompetencat
Niveli 2	5 (pesë)	(Nxënësi) këndon këngë me tematika të ndryshme dhe luan në instrument. Përdor njohuritë e marra mbi <i>ritmet përbëra, intervalet, 1/16, masa e paplotësuar, shenjat e shartimit, etj.</i> , me ndihmën e mësuesit për të organizuar krijimin e vet muzikor. Njeh dhe klasifikon gjatë dëgjimit zërat vokale në muzikë, instrumenteve muzikore dhe orkestrat muzikore.
	6 (gjashtë)	(Nxënësi) këndon vetëm dhe në grup këngë me tematika të ndryshme dhe luan në instrument. Përdor njohuritë e marra mbi <i>ritmet përbëra, intervalet, 1/16, masa e paplotësuar, shenjat e shartimit, etj.</i> , me ndihmën e mësuesit për të organizuar krijimin e vet muzikor. Njeh dhe klasifikon gjatë dëgjimit zërat vokale në muzikë, instrumenteve muzikore dhe orkestrat muzikore.
Niveli 3	7 (shtatë)	(Nxënësi) këndon saktë këngë me tematika të ndryshme dhe luan në instrument. Përdor njohuritë e marra mbi <i>ritmet përbëra, intervalet, 1/16, masa e paplotësuar, shenjat e shartimit, etj.</i> , për të organizuar krijimin e vet muzikor. Shpjegon klasifikimin e instrumenteve muzikore dhe orkestrat muzikore gjatë dëgjimit zërat vokale në muzikë.
	8 (tetë)	(Nxënësi) këndon saktë vetëm dhe në grup këngë me tematika të ndryshme dhe luan saktë në instrument. Përdor saktë njohuritë e marra mbi <i>ritmet përbëra, intervalet, 1/16, masa e paplotësuar, shenjat e shartimit, etj.</i> , për të organizuar krijimin e vet muzikor. Shpjegon klasifikimin e instrumenteve muzikore dhe orkestrat muzikore gjatë dëgjimit zërat vokale në muzikë.
Niveli 4	9 (nëntë)	(Nxënësi) zbatojnë në ritëm dhe intonacion teknikat e këndimit dhe të luajtjes në instrument. Përdor saktë njohuritë e marra mbi <i>ritmet përbëra, intervalet, 1/16, masa e paplotësuar, shenjat e shartimit, etj.</i> , për të organizuar krijimin e vet muzikor. Shpjegon dhe vlerëson gjatë dëgjimit veprat muzikore vokale apo instrumentale.
	10 (dhjetë)	(Nxënësi) zbatojnë saktë në ritëm dhe intonacion teknikat e këndimit dhe të luajtjes në instrument. Përdor saktë njohuritë e marra mbi <i>ritmet përbëra, intervalet, 1/16, masa e paplotësuar, shenjat e shartimit, etj.</i> , për të organizuar krijimin e vet muzikor. Shpjegon dhe vlerëson gjatë dëgjimit veprat muzikore vokale apo instrumentale, duke bërë një gjykim të saktë artistik.

Shembull i përshkrimit i vlerësimit me notë për të tria kompetencat e lëndës Muzikë, klasa 8

Niveli	Nota përfundimtare	Përshkrimi i vlerësimit për të tria kompetencat
		(Nxënësi) këndon këngën popullore dhe për të rinj dhe respekton rregullat e këndimit. Përdor njohuritë e marra mbi

Niveli 2	5 (pesë)	<i>ritmet e përziera 5/8, 7/8, 9/8, sinkopa dhe kontratempo, shkallët me 1 shenjë shartimi etj., me ndihmën e mësuesit për të organizuar krijimin e vet muzikor. Flet për vlerat e muzikës popullore shqiptare homofonike dhe polifonike, vepra muzikore klasike shqiptare.</i>
	6 (gjashtë)	<i>(Nxënësi) këndon këngën popullore dhe për të rinj, duke respektuar rregullat e këndimit. Përdor njohuritë e marra mbi ritmet e përziera 5/8, 7/8, 9/8, sinkopa dhe kontratempo, shkallët me 1 shenjë shartimi etj., për të organizuar krijimin e vet muzikor. Flet vlerat e muzikës popullore shqiptare homofonike dhe polifonike, vepra muzikore klasike shqiptare.</i>
Niveli 3	7 (shtatë)	<i>(Nxënësi) këndon dhe interpreton saktë këngën popullore dhe për të rinj, duke respektuar rregullat e këndimit. Përdor mirë njohuritë e marra mbi ritmet e përziera 5/8, 7/8, 9/8, sinkopa dhe kontratempo, shkallët me 1 shenjë shartimi etj., për të organizuar krijimin e vet muzikor. Përkshkruan vlerat e muzikës popullore shqiptare homofonike dhe polifonike, vepra muzikore klasike shqiptare.</i>
	8 (tetë)	<i>(Nxënësi) këndon dhe interpreton saktë këngën popullore dhe për të rinj, duke respektuar rregullat e këndimit. Përdor mirë njohuritë e marra mbi ritmet e përziera 5/8, 7/8, 9/8, sinkopa dhe kontratempo, shkallët me 1 shenjë shartimi etj., për të organizuar krijimin e vet muzikor. Përkshkruan vlerat e muzikës popullore shqiptare homofonike dhe polifonike, vepra muzikore klasike shqiptare duke bërë një gjykim të saktë.</i>
Niveli 4	9 (nëntë)	<i>(Nxënësi) këndon dhe interpreton saktë këngën popullore dhe për të rinj, duke respektuar rregullat e këndimit dhe interpretimit. Përdor ritmet e përziera 5/8, 7/8, 9/8, sinkopa dhe kontratempo, shkallët me 1 shenjë shartimi etj., për të organizuar krijimin e vet muzikor. Përkshkruan dhe shpjegon vlerat e muzikës popullore shqiptare homofonike dhe polifonike, vepra muzikore klasike shqiptare duke bërë një gjykim kritik dhe estetik.</i>
	10 (dhjetë)	<i>(Nxënësi) këndon dhe interpreton me korrektësi këngën popullore dhe për të rinj, duke respektuar rregullat e këndimit dhe interpretimit. Përdor ritmet e përziera 5/8, 7/8, 9/8, sinkopa dhe kontratempo, shkallët me 1 shenjë shartimi etj., për të organizuar krijimin e vet muzikor. Vlerëson vlerat e muzikës popullore shqiptare homofonike dhe polifonike, vepra muzikore klasike shqiptare duke bërë një gjykim të saktë kritik dhe estetik.</i>